VAŽECKÉ NOVINY

SPRAVODAJ OBCE VAŽEC • SEPTEMBER 2010 • ROČNÍK 2 • ČÍSLO 3

ZDARMA

Družstvo oslavovalo polstoročnicu

str. 8 - 9

Denisa sníva o muzikálovej kariére

str. 20

Najmladší bača učí kamarátov dojiť

str. 18

Mimoriadna príloha:

profily kandidátov na starostu a poslancov obecného zastupiteľstva v komunálnych voľbách 2010

Poľovnícke psy skladali skúšky

str. 12

Výstavba kanalizácie začne koncom októbra

Už o pár dní by sa v našej obci malo podľa najnovších informácií začať s dlho očakávanou výstavbou kanalizácie. Termín položenia základného kameňa je stanovený na 25. október 2010. V rámci projektu sa v našej obci vybuduje splašková stoková sieť s celkovou dĺžkou 14 545 m, z toho 13 545 m gravitačnej kanalizácie a 1000 metrov výtlakov. Plánovaných je 714 kanalizačných prípojok a 6 čerpacích staníc. Súčasťou projektu je aj čistiareň odpadových vôd v lokalite Čierne. Predpokladaná doba výstavby je dva roky. Projekt v hodnote takmer 14 miliónov € je financovaný na viac ako 90 % z nenávratného finančného príspevku z fondov EÚ a zvyšnú časť tvoria zdroje žiadateľa, teda Liptovskej vodárenskej spoločnosti (vyše 790 tisíc €). Ďalšie podrobnejšie informácie vám prinesieme v decembrovom vydaní Važeckých novín. **(red)**

● *Generálny riaditeľ Liptovskej vodárenskej spoločnosti Ing. Martin Hlaváč (vľavo) a primátor L. Mikuláša Ing. Ján Blcháč pri podpise zmluvy.*

Občania žiadajú výstavbu ihriska

Aj v našej obci sa už niekoľko rokov hovorí o potrebe výstavby multifunkčného ihriska. Myšlienku sa však doteraz nepodarilo zreálniť. Ihrisko je stále len snom pre občanov a predmetom rokovaní na úrovni poslaneckého pléna. Prvým predkladateľom návrhu na výstavbu športového ihriska bol pred štyrmi rokmi poslanec Zdeno Baráni, ktorý tento návrh následne predkladal každý rok pri tvorbe obecného rozpočtu. „Môj návrh bol zrekonštruovať existujúce staré futbalové ihrisko na Športovej ulici na multifunkčný športový areál. Bohužiaľ, moja požiadavka vždy šla bokom, pretože priority boli iné. Prvé dva roky to bola výstavba bytoviek, potom cesta na Pastierske a nakoniec výstavba hasičskej zbrojnice. Obec totiž nemá toľko finančných prostriedkov, aby mohla financovať viac ako jeden veľký projekt za rok. Aj keď bolo možné čerpať financie z eurofondov alebo programu podpory vlády, vždy by sme museli mať nejakú finančnú spoluúčasť, “ uviedol Z. Baráni. Čiastočný úspech sa podaril v roku 2009, keď sa v rozpočte vyčlenilo 3319 € na vypracovanie projektu na multifunkčné ihrisko. K realizácii nedošlo, pretože v decembri sa začali v dôsledku krízy znižovať výnosy z podielových daní a následne poslanci úpravou rozpočtu odsúhlasili zrušenie celej položky na ihrisko a ubrali aj časť vyčlenených prostriedkov na geometrický plán komunikácie Pastierske. Do hľadania riešenia sa zainteresovalo aj niekoľko občanov – priaznivcov športu, ktorí v septembri podali na zastupiteľstve žiadosť o vybudovanie multifunkčného ihriska. Poslanci prijali uznesenie, podľa ktorého odporučili starostovi obce preveriť možnosti financovania projektu z externých zdrojov a požiadať ďalších zainteresovaných, ako aj občanov, o stanovisko. „Keďže existuje viacero variantov riešenia, bol by som rád, keby sa k tomu vyjadrilo čo najviac občanov. Obec má tri možnosti – využiť staré futbalové ihrisko na Športovej ulici, vybudovať multifunkčné ihrisko v areáli základnej školy, prípadne máme ešte pozemok za obecným úradom. Dôležité je rozlišovať aj samotné pojmy a ujasniť si, čo je vlastne našou prioritou – či nám zatiaľ postačí klasické multifunkčné ihrisko alebo chceme ísť cestou veľkolepejšieho projektu multifunkčného športového areálu. Samozrejme, prihliadať musíme aj na finančné možnosti, pretože obecný rozpočet je obmedzený, ale momentálne preverujeme aj iné možnosti financovania,“ uviedol k problematike starosta obce Rastislav Profant.

Aj keď na samotnú výstavbu ihriska prevláda medzi občanmi pozitívna mienka, názory na jeho umiestnenie už nie sú také jednotné. Niektorí sa prikláňajú k možnosti umiestniť ihrisko v areáli školy s tým, že je tam už vybudovaná potrebná infraštruktúra i zázemie. Iní považujú za vhodnejšie miesto staré futbalové ihrisko, ktoré preferuje i Z. Baráni. „Pred vybudovaním multifunkčného ihriska v areáli školy by bolo potrebné nájsť vhodné miesto, pričom by možno bolo nutné premiestniť súčasné detské ihrisko, prípadne vykupovať ďalšie pozemky, čo je zdĺhavý proces. Načo robiť tieto aktivity, keď v obci už je vybudované ihrisko s potrebnou infraštruktúrou, len ho treba zrekonštruovať. Jednoznačne som za takúto formu podpory športu a aj preto som sklamaný z rečí, ktoré sa začali po dedine šíriť a podľa ktorých som proti športu a som proti multifunkčnému ihrisku, čo, samozrejme, nie je pravda,“ dodal poslanec. O tom, ako sa bude ďalej vyvíjať situácia, a či sa na tento problém nájde riešenie, vás budeme informovať v decembrovom vydaní Važeckých novín. **(mm)**

Aj vy môžete prispieť do Važeckých novín. Radi privítame vaše tipy a námety.

0904 653 071

vazeckenoviny@gmail.com

alebo využite schránku na obecnom úrade.

Čo je nové v projekte SENIOR CITY?

V septembri roku 2008 sme vás v našich novinách informovali o zámere vybudovania mestečka pre aktívnych obyvateľov v strednom a staršom veku s názvom Senior City. Spoločnosť s rovnakým názvom vtedy podpísala zmluvu s urbárom o prenájme 65 ha pozemku v lokalite Hliniská, kde by malo spomínané mestečko vyrásť. Podľa projektu tam budú mať seniori k dispozícii nielen kvalitné bývanie a adekvátnu lekársku starostlivosť, ale aj podmienky na šport, turistiku, či kultúrne vyžitie, aby mohli dôstojne a aktívne tráviť jeseň svojho života. Svojim zámerom ojedinelý projekt počíta s vybudovaním obytného komplexu, spoločenskej budovy s kinom, knižnicou, či reštauráciou, zdravotnou časťou a wellness. Chýbať nebude ani stredisko služieb (kaderník, čistiareň), športoviská alebo kostol (resp. kaplnka). Na otázku, ako sa projekt za dva roky vyvinul a v akom je momentálne štádiu sme získali odpoveď od Ing. Petra Horáka, konateľa spoločnosti Senior City.

„V období od septembra 2008, keď sa zároveň uskutočnilo aj verejné prerokovanie Územného plánu (ÚP) obce Važec, sme intenzívne pracovali na tom, aby projekt mohol v návrhu ÚP vôbec zostať, keďže orgánmi ochrany prírody sú presne určené lokality, kde je akákoľvek výstavba vylúčená a časti takýchto lokalít zasahujú aj do záujmového územia SENIOR CITY. Túto skutočnosť sme museli akceptovať a projekt tomu adekvátne prispôsobovať v niekoľkých variantných riešeniach. Samotný proces schvaľovania ÚP sa tak predĺžil o trištvrte roka, ale po splnení všetkých podmienok sme túto etapu v lete 2009 úspešne zavŕšili. Následne sme uskutočnili tender na výber dodávateľa projekčných prác a víťazovi tendra, architektonickému ateliéru OSA, sme zadali v zmysle ÚP vypracovať urbanisticko-architektonickú štúdiu. V procese vypracovania štúdie sme aktívne spolupracovali s odborníkmi na seniorské bývanie, aby sme projekt „ušili na mieru“ cieľovej skupine, pre ktorú je určený. Po predchádzajúcich skúsenostiach sme štúdiu zároveň priebežne konzultovali najmä s orgánmi ochrany prírody, z čoho vyplynula nutnosť štúdiu po každej konzultácií opätovne prerábať a prispôsobovať požiadavkám a pripomienkam.

Tento neľahký proces sa nám podarilo práve v minulom týždni úspešne ukončiť, keď sme obdržali stanovisko od Správy TANAP-u, ktoré nás síce posúva o krok ďalej, ale zároveň nás zaväzuje vstúpiť do náročného procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie EIA. Vzhľadom k doterajším skúsenostiam predpokladáme, že proces bude trvať zhruba rok. Po úspešnom absolvovaní EIA nás ešte čaká vypracovanie projektu pre Územné rozhodnutie a po vydaní rozhodnutia a umiestnení stavby záverečná fáza, ktorá vyústi do vydania samotného stavebného povolenia. Suma sumárum, ak sa nič nepredvídané nestane, na jeseň roku 2012 by sme konečne mohli začať s výstavbou.

Na približnú predstavu o stvárnení projektu predkladáme ukážku vizualizácií, ktoré dokumentujú našu snahu celý projekt zakomponovať do prostredia, s použitím prírodných materiálov a tvaroslovím, ktoré je odkazom na prírodné danosti lokality.“

V skratke...

Nepriaznivé daždivé počasie v posledných týždňoch spôsobilo problémy aj poľnohospodárskemu družstvu, pretože negatívne ovplyvnilo nielen zber, ale najmä úrodu obilnín. Vedenie družstva odhaduje, že úroda bude o 20 percent nižšia ako vlani. Omnoho horšie dopadol hrach a zemiaky, kde je úroda prakticky nulová. Družstvo bude musieť dokupovať aj tie krmoviny, v ktorých produkcii bolo doteraz sebestačné. Vzhľadom na celkovo zlú situáciu s úrodou poľnohospodárskych plodín na celom Slovensku sa ceny jednotlivých komodít šplhajú na maximá, takže neplánovaný nákup krmovín podľa vedenia družstva negatívne ovplyvní aj ekonomický výsledok podniku.

Obecný úrad vo Važci oznamuje občanom, že na základe uskutočneného referenda, ktoré prebehlo 18. septembra 2010 sa z oprávnených voličov v počte 1881 zúčastnilo samotného hlasovania 241 občanov, čo predstavuje 12,80% účasť.

Dlho očakávaná rekonštrukcia a dostavba základnej školy naberá reálne kontúry. Projekt v hodnote 579 184,34 € bol schválený a víťazom výberového konania na zhotoviteľa sa stala firma Dedra s. r. o. Tekovské Lužany (okres Levice). Momentálne sa čaká už len na podpis dodatku k zmluvám, čo následne umožní odovzdať stavenisko zhotoviteľovi a začať s rekonštrukciou. Obec sa na projekte bude podieľať sumou 37 597 €. Úspešný bol aj projekt na vybudovanie hasičskej zbrojnice v hodnote 252 699,91 €, so spoluúčasťou obce 25 397 €. Zhotoviteľom bude firma Petrus s. r. o. Liptovský Mikuláš.

V záujme skvalitnenia sociálnych služieb, ktoré obec plánuje poskytovať v spolupráci s Partnerstvom sociálnej inklúzie Liptov, bude obec v najbližších dňoch distribuovať do domácnosti špeciálne dotazníky, ktoré majú pomôcť odbornému komunitnému konzultantovi pri tvorbe plánu sociálnych služieb. Plán by mal vychádzať z konkrétnych potrieb občanov a bude vypracovaný na najbližšie sedemročné obdobie. Dotazníky sú anonymné a vedenie obce si vás dovoľuje požiadať o ich vyplnenie a odovzdanie na obecnom úrade.

Tri mesiace vo funkcii predsedu

Od 1. júla zastáva funkciu predsedu Urbáru – pozemkového spoločenstva vo Važci Ing. Daniel Šeďo. Pri svojej kandidatúre na tento post predniesol podielnikom víziu budúceho fungovania urbáru, v ktorej prvým bodom bola ústretovosť podielnikom a občanom Važca najmä formou pracovných príležitostí, ďalej maximalizácia zisku z predaja drevnej hmoty, možnosti získavania finančných prostriedkov z iných zdrojov (prenájmy, pridružená výroba, agroturistika) či využívanie európskych fondov pre rozvoj vidieka a riešenie majetkovej ujmy. Medzi konkrétne plány zaradil aj rekonštrukciu urbárskeho domu, robotníckeho baráku v Ništokovej a výstavbu robotníckeho útulku vo vysokotatranskej časti, rekonštrukciu a výstavbu lesnej cestnej siete, obnovu motorových vozidiel, zavedenie systému porád a užšiu spoluprácu s obcou, poľnohospodárskym družstvom a základnou školou. Po troch mesiacoch vo funkcii sme sa zaujímali o to, čo z plánov sa mu za tento čas podarilo zrealizovať.

☛ **Vo svojej vízii ste predostreli široký záber činností, ktorým sa chcete venovať. Podarilo sa vám za prvých 100 dní vo funkcii niektoré z nich aj zreálniť?**

- Je toho strašne veľa, čomu sa treba venovať. S výborom sme sa zhodli na tom, že v prvom rade treba začať od prevádzky. Na 97 % nám príjmy plynú z predaja drevnej hmoty. Preto sme si dali za úlohu maximálne zefektívnenie predaja drevnej hmoty a to tým, že sme upravili ceny, ktoré bolo nutné prispôsobiť súčasným trhovým podmienkam. Keď som nastúpil, zistilo sa, že ceny dreva nekorešpondovali so súčasným stavom na trhu, takže došlo k ich zvýšeniu. Taktiež sa snažíme zaviesť konkurenciu na trhu s predajom dreva, čo v praxi znamená, že máme súčasne troch odberateľov drevnej hmoty.

☛ **Na prvý pohľad je vidieť zmeny, ktoré nastali na urbárskom dvore...**

- Áno, začali sme s úpravou zanedbaného urbárskeho dvora a riešili sme opravu upchatej kanalizácie, ktorú bude treba celkom zrekonštruovať. Postavili sme nové garáže *(viď. foto hore)* a budeme sa venovať aj úprave oplotenia pozemku. Postupne chceme dokončiť aj samotnú rekonštrukciu urbárskeho domu.

☛ **V pláne ste mali aj obnovu vozového parku a mnohým občanom neušlo, že urbár už má nové auto.**

- V minulosti sa veľa financií vynakladalo na opravy motorových vozidiel, ktoré boli technicky i morálne zastarané. Z piatich vozidiel boli pojazdné len dva a napriek tomu, že sa za nich platila cestná daň a poistky, nemohli sme ich prevádzkovať. To sú podľa mňa pádne dôvody na to, aby sa počet vozidiel zredukoval. Dve motorové vozidlá sme dali zošrotovať a jedno sa odpredalo. Následne sme zakúpili nové terénne motorové vozidlo Toyota Hilux. Teraz máme tri autá, a tie sú v stopercentnom stave. V momentálnej situácii je tento počet vozidiel dostačujúci.

☛ **Aké ďalšie zmeny sa vám podarilo uskutočniť a čo vás čaká v najbližšom období?**

- Za podstatnú zmenu považujem to, že sa zmenil systém zvolávania výborov. Výborová schôdza sa koná pravidelne každý prvý pondelok v mesiaci, v prípade potreby zvolávame mimoriadny výbor – zatiaľ sme mali jeden takýto mimoriadny ohľadom kúpy motorového vozidla. Výborové schôdze považujem za dôležité, pretože sa nechcem rozhodovať sám, rád si nechám poradiť. Som síce vyštudovaný lesník a v tejto problematike sa cítim doma, ale v živote urbáru je veľa vecí, do ktorých sa ešte musím dostať. Budem rád, ak o dianie v urbáre budú ľudia javiť záujem a privítam všetkých občanov na výborovej schôdzi. Sme tu predsa pre ľudí, pre Važec a nemáme žiadne tajnosti. Čo sa týka ďalších plánov, je toho naozaj veľa. Či už ide o vymáhanie pohľadávok, riešenie nedotiahnutých nájomných zmlúv ako je napríklad golfové ihrisko na Petrovskej, získavanie financií zo zdrojov EÚ. Prioritou je tiež budovanie lesnej cestnej siete, ktorá zohráva v lesníctve kľúčový význam. Chceme sa ďalej uberať cestou vykonávania prác v lesníctve dodávateľským spôsobom, teda nie vo vlastnej réžii. Funguje takto napríklad ťažobná činnosť a dodávateľský spôsob sme sa rozhodli využiť aj pri leso-pestebnej činnosti, ako je uhadzovanie haluziny a výsadby stromčekov. Systém služieb je pre nás výhodnejší ekonomicky aj časovo a takýto spôsob využívajú všetky porovnateľné urbáre na okolí.

☛ **V tejto súvislosti sa rozvírila verejná mienka a ozývali sa negatívne ohlasy, ktoré vás obviňovali z „rodinkárstva", pretože ste zamestnali svojho brata a taktiež sa niektorým občanom nepáčilo, že pre urbár pracujú aj Rómovia. Môžete na to reagovať?**

- Jedným z bodov môjho volebného programu bolo dať prácu Važťanom, a to i ľuďom zo sociálne slabších vrstiev. To, že pre urbár pracujú aj Rómovia vidím skôr ako ústretový krok, sú to tiež ľudia, ktorí potrebujú prácu. Urbár má na tieto práce uzatvorené zmluvy s troma podnikateľmi a všetky tri pracovné skupiny majú porovnateľné výsledky práce. Nakoniec, aj títo podnikatelia majú problém nájsť dostatok spoľahlivých ľudí, ktorí by pracovali v lese. To, že jedným z týchto podnikateľov je môj brat, ja nevidím ako problém. Je to tiež občan Važca, dáva prácu ďalším ľuďom z dediny. Neuprednostnil som ho na úkor niekoho iného, záujem o túto prácu mali traja dodávatelia, tak sme dali šancu všetkým trom. Všetko je schválené výborom, všetci majú tie isté podmienky. Práce sú preberané komisionálne za účasti lesníkov a členov výboru, nik nemá žiadne privilégiá. Zmluvy majú do konca roka, práce je dosť, na jar sa budú robiť ďalšie výberové konania.

☛ **Čo považujete za najväčší problém, s ktorým sa urbár bude musieť popasovať?**

- Pri súčasnom trende poškodzovania lesov, či už je to vetrová kalamita alebo podkôrny hmyz, sa musíme pripraviť na to, že ťažba ako základný zdroj príjmov nám vydrží možno ešte dva roky. Potom nám budú vyplývať už len náklady na umelú obnovu lesa a následnú ochranu lesných porastov. Preto sa budeme musieť uberať aj iným smerom, napríklad využívať príjmy z prenájmu pozemkov alebo začať s pridruženou výrobou. Postupne sa budeme týmito plánmi zaoberať kon-

ZMOS udeľoval pamätné plakety

Pri príležitosti 20. výročia založenia Združenia miest a obcí Slovenska (ZMOS) sa 5. októbra uskutočnil v Bratislave slávnostný galavečer spojený s odovzdávaním ocenení pre ľudí, ktorí majú zásluhu na založení, fungovaní a rozvoji združenia. Medzi troma desiatkami ocenených bol i jeden zo zakladajúcich členov ZMOS-u a niekdajší starosta obce Važec Jaroslav Bednár, ktorý pôsobil i ako podpredseda Združenia miest a obcí Liptova (ZMOL) a predseda legislatívnej a ekonomickej komisie pri ZMOL-e. Pamätnú plaketu mu udelili za dlhoročnú spoluprácu pri rozvoji miestnej územnej samosprávy.

Úlohou ZMOS-u je obhajoba spoločných záujmov všetkých združených sídiel. Jeho aktivity od roku 1990 smerujú k reforme verejnej správy, k financovaniu obcí a miest, k prijatiu nových alebo zachovaniu existujúcich kľúčových zákonov o územnej samospráve a venuje sa i riešeniu otázok, ktoré majú negatívny dopad na väčšinu členských obcí a miest. ZMOS má dobrovoľný charakter a jeho činnosť je hradená ťažiskovo z členských príspevkov. V súčasnosti združuje vyše 2 700 obcí a miest. ***(mm)***

V skratke...

Kvôli zníženiu príjmu z podielových daní muselo zastupiteľstvo upraviť obecný rozpočet. Z plánovaných výdavkov vyškrtli 18 235 € na geometrický plán na komunikáciu Pastierske, ktorý sa presunie do budúcoročného rozpočtu. Keďže obec od budúceho roka uvažuje o novom prevádzkovateľovi „káblovky", z rozpočtu vypustili aj plánovaných 1 330 € na jej rozširovanie. To by sa v budúcnosti malo realizovať v réžii nového prevádzkovateľa.

Obecný úrad vo Važci dôrazne žiada občanov, aby nesypali horúci popol do smetných nádob, nakoľko môže dôjsť k požiaru vozidla zberu komunálneho odpadu. Zároveň upozorňujeme, že nádoby, v ktorých bude horúci popol, nebudú vysypané.

V polovici novembra si môžete v mimoriadnom vydaní obecného vysielania pozrieť reportáže z udalostí, ktoré sme pre vás zaznamenávali od začiatku roka. Termín vysielanie bude oznámený prostredníctvom miestneho rozhlasu. Pripomenieme si slávnosť venovanú 65. výročiu oslobodenia obce, atmosféru školského karnevalu a piateho poľovníckeho plesu i výstavu Jarné nápady. Pripravené sú i reportáže z vítania leta, evanjelizačného popoludnia, 66. výročia SNP a vystúpenia súboru so Srbska. Špeciálne vydanie je venované aj oslavám 50. výročia vzniku poľnohospodárskeho družstva. Ponúkneme vám aj predvolebné šoty kandidátov na posty starostu a poslancov, ktorí využijú možnosť takto sa predstaviť.

Športový klub Kriváň Važec v spolupráci s OÚ a ZŠ Važec zorganizovali 10. októbra v Birutovej doline V. ročník lesného behu. Zúčastnilo sa ho 110 pretekárov z celého Slovenska, medzi nimi i 12 našich zástupcov. Päť z nich obsadilo i medailové pozície: Patrik Polc (3. miesto v kat. predškolské deti), Andrea Miždová (3. miesto mladšie žiačky), Jana Pastuchová (2. miesto ženy 5 km), Emil Prcin (2. miesto muži 10 km), Vladimír Bartko (3. miesto muži 5 km). Organizátori ďakujú všetkým sponzorom, ktorí prispeli k úspešnému priebehu športovej akcie: PD Važec, Urbár – PS Važec, Potraviny Náš dom, J. Rysuľa – stolárska výroba. Podrobné výsledky a fotografie z akcie nájdete na stránke www.obecvazec.sk.

Začal sa boj o poľnohospodársku pôdu?

Jednou z najdiskutovanejších tém posledných týždňov je predaj poľnohospodárskej pôdy. Jednotlivých vlastníkov pôdy písomne oslovuje firma Tatra Forest Slovakia, ktorá v listoch deklaruje svoj záujem vybudovať v oblasti severného Slovenska modernú biofarmu produkujúcu mliečne biovýrobky a ich cieľom je na získanej pôde hospodáriť.

Záujem spoločnosti Tatra Forest Slovakia o kúpu pôdy vyvolal u obyvateľov našej obce rôzne reakcie. Sú obyvatelia, ktorí ponuku prijali a pôdu už predali. Druhú veľkú skupinu tvoria ľudia, ktorí vlastníctvo pôdy považujú za prioritu a jej predaj za niečo ako vlastizradu. A ešte sú aj takí, ktorých táto téma vôbec nezaujíma. Každý má svoj vlastný názor a robí vlastné rozhodnutia. Tento článok nemá nikoho súdiť ani obhajovať. Má byť len zdrojom čo najkomplexnejších informácií, ktoré sa nám k tejto problematike podarilo zozbierať.

Zahraničný investor

Podľa výpisu z obchodného registra spoločnosť Tatra Forest Slovakia vznikla v decembri 2008 ako spoločnosť s ručením obmedzeným, kde figurujú dvaja spoločníci: Jason H. Whittle z Hongkongu s vkladom 750 € a spoločnosť Tatra Forest Limited, Britské Panenské ostrovy s vkladom 4250 €. Materskou firmou je spoločnosť Less Limited so sídlom v Hongkongu, ktorá je zameraná na investície v oblasti životného prostredia.

Hlavným zdrojom príjmov investora je podnikanie v energetike v Hongkongu a podľa tamojších predpisov musí firma investovať i do tzv. zelených (ekologických) projektov. Investície Less Limited sú zamerané na štyri oblasti: recyklácia, plyn, úspora a obnoviteľné zdroje energie a lesníctvo a produkcia biopotravín, kam patrí i vybudovanie biofarmy v strednej Európe.

Spoločnosť Tatra Forest Slovakia sa v roku 2009 stala majoritným majiteľom Poľnohospodárskeho družstva Východná. Podľa slov konateľa spoločnosti Ľubomíra Kružliaka, družstvo postupne prostredníctvom zahraničného investora z Hongkongu pretvárajú na modernú ekologickú farmu, kde už zriadili modernú bryndziareň a ďalším krokom je vybudovanie vlastnej mliekarne na produkciu biomlieka a iných mliečnych produktov. Zámerom investora je rozšíriť svoje pôsobenie aj na družstvá vo Važci a Hybiach, pričom nechce vytvoriť jednu veľkú farmu, ale tri samostatné. Kupovanie pôdy má byť prvým krokom, ako sa stať členom družstva vo Važci.

O záujme spoločnosti Tatra Forest Slovakia vstúpiť do važeckého družstva už rokovalo aj predstavenstvo PD Važec. Ich stanovisko pre naše noviny tlmočil predseda družstva Zoltán Strcuľa: „Predstavenstvo zaujalo negatívne stanovisko. PD Važec neplánuje vstúpiť do spoločného podniku s firmou Tatra Forest Slovakia, ani s nikým iným, nakoľko naše družstvo je sebestačné, vybavené modernou technikou, už niekoľko rokov hospodári ekologickým systémom a dosahuje dobré výsledky.“ Tatra Forest Slovakia napriek tomu pokračuje v skupovaní poľnohospodárskej pôdy. Ľubomír Kružliak to zdôvodnil ako cielenú stratégiu investora, ktorý svoju účasť v družstvách chápe ako dlhodobú investíciu a je ochotný čakať na pozitívne stanovisko: „Družstvo vo Važci je dobre vedené, nemajú existenčné problémy, ako tomu bolo napríklad vo Východnej, kde vstup investora bol pre nich záchranou. Na nikoho nechceme tlačiť, skôr očakávame, že družstvo samo využije ponuku, kým ten investor má záujem. Uvedomujeme si, ako sú ľudia na vidieku spojení s pôdou, že náš záujem o vstup do družstva berú tak, že chceme získať niečo, čo oni vybudovali. Ale aké výhody z družstva dnes majú? Ak sú podielnici, mali by dostávať dividendy. Vstup silných investorov je jednou z mála možností rozvoja slovenského poľnohospodárstva. Vlastníctvo pôdy investor chápe ako istotu bezpečnosti svojich investícií. Preto by družstvo malo vlastniť aspoň tretinu pôdy, na ktorej hospodári. Vo Važci je výmera poľnohospodárskej pôdy necelých 2200 ha, teda družstvo by malo vlastniť okolo 800 ha. My sme doteraz vykúpili 150 ha pôdy vo Važci.“

K vykupovaniu poľnohospodárskej pôdy pristúpilo aj samotné družstvo, ktoré doteraz vykúpilo okolo 30 ha.

Predkupné právo

Predávať pôdu je vo väčšine prípadov špecifickým problémom. Obvykle ide o prevod spoluvlastníckeho podielu, pretože na jednej nehnuteľnosti je niekedy aj niekoľko desiatok majiteľov. Podľa platných právnych predpisov má spoluvlastník predkupné právo na spoluvlastnícky podiel, okrem prevodu blízkej osobe (napr. otec – syn). Každý spoluvlastník má právo svoj podiel predať, ale musí ho najprv ponúknuť ostatným spoluvlastníkom. Ak odmietnu, môže podiel predať inému záujemcovi. Ak spoluvlastník nerešpektuje zákonné predkupné právo a svoj podiel prevedie na inú než blízku osobu bez toho, aby ho predtým ponúkol ostatným spoluvlastníkom, je právny úkon (napr. kúpna zmluva) neplatný, ale len v prípade, ak sa oprávnení spoluvlastníci jeho neplatnosti dovolajú. Námietka sa musí podať v lehote troch rokov od uskutočnenia právneho úkonu (uzavretia zmluvy), inak sa toto právo premlčí.

Kupujúci a predávajúci

Slovensko patrí medzi krajiny s výraznými poľnohospodárskymi tradíciami, a otázka vlastníctva pôdy je silne emotívna. Kupovanie a predávanie pôdy je aj v našich podmienkach všeobecne vnímané veľmi citlivo. Rozhodnutie o predaji, resp. ne-predaji pôdy je čisto súkromným rozhodnutím vlastníka. Ten môže mať pri rozhodovaní o predaji rôzne dôvody. Môže mať finančné problémy, chce zmeniť bydlisko, alebo jednoducho o pôdu nemá záujem. Aj kupujúci môžu mať rôzne zámery. Kupovať pôdu na hospodárenie, kvôli zveľadeniu majetku, alebo s úmyslom zhodnotenia investície následným predajom so ziskom.

Niektorí našinci vidia ako hrozbu najmä otvorenie trhu s pôdou aj pre záujemcov zo zahraničia. Slovensko si po vstupe do EÚ uplatnilo sedemročné prechodné obdobie na zákaz predaja poľnohospodárskej a lesnej pôdy cudzincom. Tieto obmedzenia majú padnúť v roku 2011. Ministerstvo pôdohospodárstva malo v úmysle túto lehotu predĺžiť, ale podľa súčasného ministra Zsolta Simona to význam nemá. Cudzinci sa totiž už teraz pomerne ľahko dostanú k pôde, ak o ňu majú záujem. „Neexistuje žiadna právna prekážka, ktorá by bránila tomu, aby si zahraničný občan mohol v SR založiť právnickú osobu, byť jej konateľom a nakúpiť toľko pôdy,

koľko len chce. Skôr vidím riešenie ísť cestou hľadania spôsobov, aby pôda, ktorá má slúžiť pre poľnohospodársku a lesnú výrobu, musela byť fixovaná na nejaké ďalšie podmienky, ktoré by boli viazané k územiu SR," uviedol Z. Simon v rozhovore pre Tlačovú agentúru Slovenskej republiky.

Tatra Forest Slovakia odmieta tvrdenia o tom, že chce pôdu lacno kúpiť a následne so ziskom predať a taktiež aj to, že by mohla družstvo ohroziť napríklad zvýšením nájomnej ceny, ktorú už vlastní. „Zámer investora nie je ďalej predávať pôdu, ale hospodáriť na nej. Jeho cieľom je mať tri družstvá, 5000 ha pôdy, produkovať biopotraviny a expedovať ich do západnej Európy. To v konečnom dôsledku znamená lepšie tržby pre družstvo, lepšie zarábajúcich ľudí a priestor pre tvorbu zisku, ktorý si môžu rozdeliť podielnici. Ceny za nájom pôdy pre družstvo meniť nebudeme. Ak sa s nimi nedohodneme na nejakom majetkovom podiele, pôdu im budeme prenajímať za tých istých podmienok, ako ju dnes prenajímajú ostatní ľudia. Aj keď si myslím, že ten nájom je nízky, do toho my vstupovať nechceme, to je vec tých ľudí, ako s družstvom komunikujú. Tento investor má rád schémy víťaz na jednej strane – víťaz na druhej strane. Ak by nastala nerovnováha, z krátkodobého hľadiska by možno niekto vyhrával, ale časom by prehral. A tento investor tu prišiel nadlho. Hovoríme, že na 100 rokov a ako dobrý sused," uviedol Ľ. Kružliak. Nepohoda zavládla aj na miestnom urbáre po tom, čo niektorí podielnici prejavili záujem odpredať svoje podiely. Predseda urbáru Daniel Šeďo zaujal jednoznačné stanovisko: „Chcel by som apelovať na podielnikov, na ich spolupatričnosť a hrdosť na svoj pôvod, aby nepredávali svoj majetok cudzím osobám. Zároveň upozorňujem na predkupné právo spolupodielnikov, porušenie ktorého bude urbár riešiť právnou cestou."

Spoločnosť Tatra Forest Slovakia dementovala, že by mala prioritný záujem o odkupovanie urbárskych podielov. „My aktívne neponúkame ani nebudeme ponúkať odkúpenie urbáru od ľudí. Ak však sami prídu za nami, že chcú predať – samozrejme, majú pritom svoje povinnosti osloviť spoluvlastníkov urbáru – ak nikto nekúpi, budeme zvažovať, či kúpime, a ak áno, tak za cenu poľnohospodárskej pôdy," doplnil Ľ. Kružliak.

Cenová politika

Momentálna cena, za ktorú ľudia predávajú poľnohospodársku pôdu v katastrálnom území Važec družstvu alebo spoločnosti Tatra Forest Slovakia je 0,16 až 0,19 € za meter štvorcový.

V rámci Slovenska sa horná cenová hranica poľnohospodárskych pozemkov s úrodnou pôdou s najlepšou bonitou pohybuje na úrovni do 0,9 € za meter štvorcový (južné a juhozápadné Slovensko). Cenu pôdy znižuje aj jej rozdrobenosť a množstvo spoluvlastníkov. Cena za pôdu je však v konečnom dôsledku vždy výsledkom dohody kupujúceho a predávajúceho.

Na slovenskom trhu s poľnohospodárskou pôdou zatiaľ dokázali ponúknuť vyššie ceny len investori, ktorí vykupovali pozemky na veľké investičné akcie (automobilky, obchodné a priemyselné parky, byty). Tieto predaje priniesli v niektorých územiach desať až stonásobné zvýšenie cien pôdy. Priemerná tabuľková cena pôdy však stále na Slovensku patrí medzi najnižšie. Na cenu pôdy pôsobí veľa faktorov – pri výstavbe automobilky pri Žiline dostali majitelia pozemkov 350 korún za meter štvorcový, pri Trnave „len" 130 korún. Ideálnym kupcom z pohľadu vlastníka je investor nakupujúci pozemky na výstavbu rodinných domov, naopak, trhová cena pôdy predávaná farmárom sa rovná v tom lepšom prípade tabuľkovej cene, v horšom polovici tejto ceny. Vysvetlenie je jednoduché. Investor platí v cene pôdy aj zmarený budúci zisk za nenávratne stratenú pôdu pod výstavbu fabriky, ktorá vyrába napríklad autá s vysokou pridanou hodnotou. Farmár pokračuje na pôde v poľnohospodárskej výrobe a len ťažko porovnávať cenu poľnohospodárskych výrobkov s cenou osobných áut.

Svetový problém

Komentátor britského denníka Telegraph, A. Evans-Pritchard, 12. septembra 2010 napísal zaujímavý článok o boji o pôdu, v ktorom sa nachádza veľa štatistík Svetovej banky. Podľa nich nákupy pôdy v rozvíjajúcich sa krajinách narástli v roku 2009 na 45 miliónov hektárov, čo je desaťnásobný nárast v porovnaní s hodnotami poslednej dekády. Dve tretiny z celkového počtu predajov sa uskutočnili v Afrike, kde sú prekážky voči takýmto nákupom najmenšie. Fondy devízových rezerv z Blízkeho východu, ako aj subjekty z Číny a Indie sa snažia zabezpečiť si prístup k potravinám. Západné subjekty neostávajú v úzadí a do boja o pôdu sa zapájajú aj londýnske fondy a fondy z Wall Street. Krajiny začínajú budovať obrannú politiku na „záchranu" svojej pôdy. Brazília schválila dekrét, ktorý limituje množstvo pôdy, ktoré môže byť v rukách zahraničných firiem. Argentína tiež vytvára zákony na obmedzenie predaja pôdy cudzincom. Audit vlastníkov pôdy navrhol aj austrálsky senát. V Maďarsku chcú zmeniť legislatívu tak, aby mal štát prednostné právo pri nákupe pôdy, čo má zabrániť špekulatívnym obchodom. Na jeseň sa má rozbehnúť diskusia o reforme spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ. Maďarsko zohrá dôležitú úlohu v týchto rokovaniach, pretože v prvom polroku 2011 preberá rotujúce predsedníctvo Rady EÚ. Záujmy slovenských farmárov sa snaží hájiť Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora, ktorá chce presadiť zvýhodňovanie domácich záujemcov o nákup pôdy na hospodárenie. Zahraniční investori, ktorí nakupujúci pôdu na Slovensku, často sľubujú, že tiež budú na nej hospodáriť. Len čas ukáže, ktorí to mysleli vážne a ktorí sľubovali falošne. Podľa správy Svetovej banky, až na 80 % nakúpenej pôdy na celom svete nebolo doposiaľ takmer nič vyprodukované.

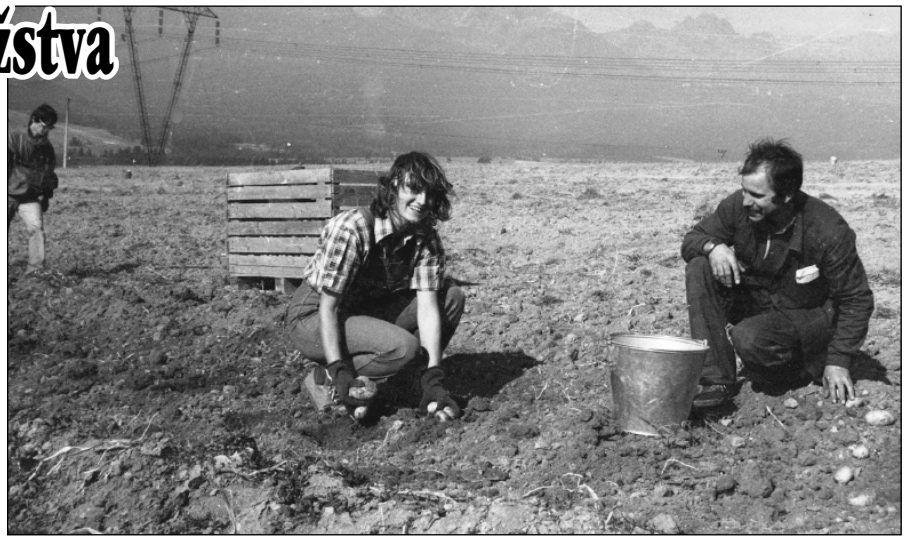
Slovenská štatistika zatiaľ neexistuje. Nedá sa ani presne zistiť, koľko pôdy zahraniční investori už skúpili. Všeobecne sa hovorí o tisíckach hektárov, ktoré vlastnia najmä podnikatelia z Holandska a Dánska. **(mm)**

Trhové ceny poľnohospodárskej pôdy v krajinách EÚ

Krajina	Cena pôdy
Luxembursko	112 270 €/ha (poľnohosp. pôda)
Holandsko	37 500 €/ha (orná pôda)
Belgicko	15 895 €/ha (o. p.)
Taliansko	14 266 €/ha (p. p.)
Anglicko	11 615 €/ha (p. p.)
Nemecko	9 416 €/ha (p. p.)
Fínsko	4 039 €/ha (p. p.)
Francúzsko	3 860 €/ha (p. p.)
Švédsko	2 019 €/ha (p. p.)
Rakúsko	5 000 €/ha (p. p.)
Česko	986 €/ha (p. p.)
Poľsko	1 307 €/ha (p. p.)
Litva	390 €/ha (p. p.)
Slovensko	888 €/ha (p. p.)

Zdroj: EUROSTAT

Polstoročnica družstva

Ako päťdesiatka v živote človeka je chvíľou, keď sa zastaví, obzrie sa späť a hodnotí, tak aj päťdesiatka v živote nášho družstva je medzníkom, pri ktorom sme sa v tempe súčasného uponáhľaného života zastavili. Dovoľte mi, aby som spolu s Vami otvorila zažltnuté stránky kroniky, rozviazala uzlík batôžka a načrela do nevyčerpateľného prameňa vlastných spomienok.

Zrod nášho jubilujúceho PD nebol ľahký a jednoduchý. Vlna kolektivizácie poľnohospodárstva, postupujúca z dolných častí Slovenska zapustila korene aj do horských a podhorských oblastí. Jednotné roľnícke družstvá už boli založené vo všetkých obciach Liptova, len Važec od roku 1957 neoblomne odolával. Keď nepomáhali nahováračky dobrovoľnosti straníckych agitátorov, pomohol tlak a vyhrážky o prepúšťaní detí z práce v priemysle a zo stredných a vysokých škôl.

Na jar 1961 sa začalo so sústreďovaním dobytka do maštalí – provizórne vybudovaných z humien Za Ulicou a iných roztrúsených v obci. O dojičky nebola núdza. Nastúpili mladé ženy, ktoré boli v domácnosti. Ručne dojili, kŕmili a odpratávali hnoj. Z domu so sebou doniesli aj lásku a vzťah k nemým živým tvorom, aj hrdosť a pracovitosť zdedenú po svojich predkoch. A tým povolanie dojičky bolo výsadou s patričnou úctou a hrdosťou.

Mechanizačné stredisko malo sídlo v kováčskej dielni pána Chovana, kancelárie v budove terajšej pošty. Od vzniku do roku 1965 sa používala forma odmeňovania pracovné jednotky. Pre zaujímavosť uvediem, že hrabačka dostala jednu jednotku na deň, kosec dve jednotky na deň. Po celý rok sa vyplácalo zálohovo 10 Kčs, na konci roka boli doplatky v rozmedzí dve až štyri Kčs na jednotku. Mechanizácia nebola žiadna, celý chotár bolo treba obrobiť tak, ako predtým. Každý člen dostal 4 ha pokosiť, usušiť a uskladniť. Prvé orby nám poskytovala Strojová a traktorová stanica v Liptovskom Hrádku. Ihneď sa začalo s výstavbou hospodárskeho dvora, pokiaľ sa nevybudovali stavby potrebné na prevádzku.

Veľký obrat k lepšiemu družstvo zaznamenalo v roku 1976, keď sa otvorili dvere pridruženej výrobe, ktorá prinášala nemalé zisky do družstevnej pokladne. Rapídne stúpal počet pracovníkov, hlavne mladých žien, pre ktoré práca doma bola výhodou. Celkový počet trvalých pracovníkov stúpol na 380, z toho riadiacich technicko-hospodárskych 56.

Po roku 1989 sme svedkami veľkých politických premien. Následkom prijatia transformačného zákona nám vznikla povinnosť navrátenia pôdy súkromne hospodáriacim roľníkom, vydania živého a mŕtveho inventára. Eufória pocitu vlastníctva k pôde sa odzrkadlila záujmom o užívanie pôdy aj medzi členmi družstva. Opäť sme krájali zo spoločného úzke pásiky, aby sme uspokojili nároky oprávnených osôb. V roku 1993 sa konala prvá schôdza podielnického družstva, ktorej predchádzali výpočty podielov – za pôdu, za odpracované roky a sústredený živý a mŕtvy inventár. Eufória z roka na rok upadá a na opustených roliach znovu rozorávame medze.

Dnes sme radi, že ešte sú medzi nami členovia, ktorí sú živými pamätníkmi, ktorí sami vkladali do spoločného hospodárenia svoju pôdu a položili pevné základy, aby ďalšie generácie budovali na nich spoločné dielo. Boli to ich mozoľnaté ruky a hrejivé dlane, v nich ste zohrievali rúčku motyky, čakanu či vidiel, žmolili zlaté zrnká a pohládzali statok.

Naši otcovia dostali od Pána Boha dar – na chlieb chudobnú, ale na prírodné krásy prebohatú zem. Tvrdé životné podmienky, zápas s prírodou o skyvu každodenného chleba vykresali z nás

ľudí húževnatých, pevných, čestných a predovšetkým skromných. Každý z nás bol ohnivkom vo veľkej reťazi, každý z nás má podiel na vybudovanom diele. Je však našim požehnaním, že v týchto ťažkých časoch družstvo riadi človek so vzťahom pre poriadok, so vštepenou láskou k pôde – našej živiteľke, ktorého srdce krváca nad každým neobrobeným, alebo zle obrobeným kúskom pôdy.

50 rokov na družstve nebola len práca, starosti, lopota, bola aj zábava, radosť zo života. Nemožno nespomenúť poukazy na rekreácie pracovníkov a ich detí k moru, zájazdy po Slovensku aj do zahraničia, nemožno nespomenúť oslavy MDŽ, keď naše ženy zanôtili vlastnú humornú pesničku „odkedy som družstevníčka, nemám slamy do slamníčka“ ... krásne spomienky sa nám vynárajú ako na filmovom plátne.

Svoj príhovor končím úryvkom z básne Martina Rázusa:

Daj, Bože, chleba –
Ó, dopraj svojmu ľudu,
Nech nenadarmo
Tu orie tvrdú hrudu!
Ach, daj nám – daj
Robote našej z lásky požehnaj
A ústa naše Tebe žehnať budú.

Mária JAKUBČIAKOVÁ

Zoznam predsedov družstva od jeho založenia:

- Jozef Borsík od roku 1960 – 1965
- Ján Profant – 1965 – 1973
- Matej Lištiak – 1973 – 1976
- Alojz Baxa – 1976 – 1986
- Ing. Zoltán Strcuľa – 1986 – 1993
- Ing. Ladislav Komiňák – február – november 1993
- Ing. Milan Lištiak – november 1993 – marec 1996
- Ing. Zoltán Strcuľa – od apríla 1996 dodnes.

FS Važec privítala vzácnych hostí

● *Záverečnú pieseň si s hosťami zo Srbska zaspievali aj predsedníčka MO MS Važec Margita Hybenová a podpredseda Michal Kapasný.*

Známe slovenské príslovie hovorí: „Hosť do domu, Boh do domu.“ V tomto duchu, v dňoch 27. – 29. 8. prebiehal vo Važci spomínaný víkend. V ňom členovia FS Važec hosťovali priateľov zo Srbskej Vojvodiny, z mestečka Biele Blato. Toto mestečko je jedno z desiatok miest, obývaných v tejto oblasti Slovákmi, ktorých predkovia v dávnej minulosti prišli na „dolnú zem“ za chlebom. Je zaujímavé a pre nás významné, že dodnes si zachovávajú slovenské zvyky, piesne a tance. Hovoria krásnou slovenčinou a mladí sa schádzajú a udržujú si v súboroch slovenské tradície. V Bielom Blate majú pri Miestnom odbore Matice slovenskej vytvorený folklórny súbor, s ktorým sme sa my, členovia FS Važec, zoznámili pri návšteve v Srbsku. Boli sme tam pred dvoma rokmi na Matičných slávnostiach. Veľmi úspešne sme reprezentovali náš važecký folklór. Účinkovali sme v meste Báčsky Petrovec, kde prebiehali tieto slávnosti, v mestečku Biele Blato a Jánošík, v ktorom z minulých zájazdov máme tiež dobrých priateľov.

V Bielom Blate sa o nás mimoriadne dobre postarali. Majú veľmi krásne prírodné prostredie, obklopené jazierkami a zaujímavou prírodou. Na lodi sme strávili pekné popoludnie a odniesli sme si odtiaľ krásne dojmy. Preto pozvanie členov MS a folklórneho súboru z Bieleho Blata bolo pre nás záväzkom postarať sa o ich pobyt vo Važci čo najlepšie. V tomto predsavzatí sa to i uskutočnilo. Ubytovanie bolo rozdelené po rodinách členov FS Važec, ktorí boli ochotní sa o nich i postarať. Veľká vďaka patrí vedeniu Diecézneho centra vo Važci, ktoré pripravilo pre našich hostí chutnú stravu. Zorganizovali sme pre nich výlet na Štrbské Pleso, návštevu galérie a jaskyne. Pozoruhodné bolo ich sobotňajšie vystúpenie v kinosále OÚ, ktoré zanechalo u poslucháčov citovo veľmi silné dojmy. Hodnotu pobytu našich priateľov zvýraznil ich malý koncert v evanjelickom kostole, ktorý bol nádherným umeleckým vyjadrením ich kvalít, najmä zásluhou ich mimoriadne umelecky vyspelého dirigenta, organistu a speváka, nevynímajúc krásny spev jeho manželky, pani farárky. Finančné náklady na celý pobyt našich hostí hradili členovia FS Važec a 100 € poskytlo Ústredie Matice slovenskej prostredníctvom predsedníčky MO MS vo Važci M. Hybenovej. Pri hodnotení tejto akcie, ktorá poukazuje na pozitívny prístup ľudí, aktívne sa realizujúcich v záujme spoločného dobra, nemožno nespomenúť a vysoko vyzdvihnúť zorganizovanie spoločenského posedenia s našimi hosťami v základnej škole.

Opäť sme našli pochopenie u pani riaditeľky Agáty Ilavskej, na poskytnutie priestorov. Vážime si rodičov mladých členov FS Važec, a ženy – členky FS, ktoré toto pohostenie pripravili na vysokej úrovni. Vyzdvihnúť treba skupinku mladých dievčat – členiek FS, ktoré s mimoriadnou angažovanosťou počas celého pobytu našich hostí pomáhali, či už v jedálni, alebo ako doprovod na podujatiach. Sú to vzácne príklady pre mladých ako pestovať dobrý vzťah k svojej obci. Treba zdôrazniť, že organizačné vedenie FS Važec, vo vzájomnom porozumení temer so všetkými jej členmi, pripravilo a uskutočnilo toto náročné podujatie nad očakávanie. V spolupráci s obecným úradom sa kladne doriešili všetky organizačné a materiálne záležitosti. Sme veľmi radi, že táto výnimočná akcia priateľstva a vzájomného spoznávania sa s členmi MS v Bielom Blate a členmi ich súboru, bola veľmi hodnotná, splnila svoje poslanie a ubezpečila nás spoločne o ďalšej spolupráci. Dôkazom toho je aj ich ohlas, po návrate do svojej krajiny. Telefonický rozhovor vedúcej FS z Bieleho Blata pani Hrončíkovej s Dr. Kapasným sa niesol v samých superlatívoch a bol vyjadrením ich vďaky.

Na záver chcem vyjadriť ešte raz poďakovanie všetkým, ktorí sa podieľali na hodnotnom kultúrnom trojdňovom stretnutí s priateľmi zo zahraničia s konštatovaním, že príslovie vyslovené na začiatku článku sa skutočne uplatnilo v celej svojej kráse.

MUDr. Michal KAPASNÝ
umelecký vedúci FS Važec

Požehnanie kaplnky v Diecéznom centre

Po úspešnej kolaudácii prístavby kaplnky v Diecéznom centre voľného času (DCVČ) vo Važci sa uskutočnila slávnosť spojená s jej požehnaním. V sobotu 2. 10. 2010 o 16.00 sa uskutočnila svätá omša v Kaplnke sv. Františka z Assisi. Liturgické predmety a priestory kaplnky požehnal Mons. František Tondra, spišský diecézny biskup. Slávnosti sa zúčastnili aj ďalší hostia: vdp. Ján Buc, riaditeľ Komisie pre mládež v Spišskej diecéze, starosta obce Važec pán Profant, miestni veriaci na čele so správcom farnosti vdp. Vladimírom Dzurendom, kňazi okolitých obcí, majstri, ktorí realizovali stavbu, dobrodinci i účastníci Diecéznej animátorskej školy, ktorí v DCVČ prechádzajú formáciou. Prítomných Mons. František Tondra povzbudil, aby táto nová kaplnka bola miestom, kde nachádzame pokoj pri stretnutí s Bohom. Výstavba kaplnky prebiehala asi rok a bude slúžiť hlavne návštevníkom Diecézneho centra voľného času vo Važci, aby prítomnosť Eucharistického Krista napomáhala viac formácii mladých ľudí.

Mgr. Ľubomír LORENČÍK

Návšteva zo Srbskej Vojvodiny

Posledný augustový víkend (27. – 29. 8. 2010) bol pre našu obec Važec sviatočný. Privítali sme Slovákov zo zahraničia – zo Srbskej Vojvodiny, z obce Biele Blato, ktorí obohatili život u nás dvoma hodnotnými vystúpeniami. V sobotu večer vystúpila Folklórna skupina Biele Blato v miestnej kinosále s pekným kultúrnym programom, v ktorom predstavila život na Dolnej zemi od príchodu a založenia obce až do dnešných dní. V nedeľu spestrili naše služby Božie v ev. a.v. chráme po kázni vystúpením cirkevného spevokolu, ktorý vedie kantor Ing. Nebojša Popič. Účinkuje v ňom aj miestna pani farárka Mgr. Mária Popičová, ktorá predstavila cirkevný zbor i históriu obce, zápasy i úspechy vo víre neľahkého života. My sme ich privítali našim kultúrnym programom v obradnej miestnosti Obecného úradu, v mene obce, v mene Miestneho odboru Matice slovenskej za réžie podpredsedu MO MS MUDr. Michala Kapasného. V sobotu dopoludnia sme navštívili naše Tatry – Štrbské Pleso, kde sa kochali krásou tatranských končiarov, najmä Kriváňa, ktorý je súčasťou važeckého chotára a položili kvety k pomníku kpt. Rašu, ktorý je čestným občanom obce Važec. Bolo práve výročie Slovenského národného povstania. Ich návšteva bola pokračovaním vzájomných stretnutí, pretože náš miestny odbor MS, reprezentovaný Folklórnou skupinou, navštívil Báčsky Petrovec a obce Jánošík a Biele Blato pred dvoma rokmi. Na záver kultúrneho programu sme si spoločne zaspievali pieseň Keď sa Slovák preč do sveta uberal, sólo zaspieval MUDr. Kapasný. Svojím zanieteným a kultivovaným vystúpením naši krajania zanechali v nás hlboké umelecké a duchovné zážitky a zároveň podnietili naše myšlienky na zlepšenie práce v cirkvi i v obci.

Je chvályhodné, že naši krajania si zachovávajú vieru otcov i krásny slovenský prejav a odovzdávajú to nasledujúcim generáciám, pretože zloženie cirkevného spevokolu ako aj folklórnej skupiny je pestré, zastúpené sú všetky vekové zložky. Poďakovanie za tieto vystúpenia patrí aj MO MS Biele Blato, predsedníčke Ing. Jarmile Hromčíkovej a tiež cirkevnému spevokolu Biele Blato. Veríme, že priateľstvá, ktoré sa zrodili pri tejto návšteve, pretrvajú a budú pokračovať i do budúcnosti.

Rozlúčili sme sa spoločne zaspievanou piesňou Pokoj Boží nech je s nami. A tak s prosbou o požehnanie od Hospodina sme ich vyprevadili na cestu domov. Za MO MS Važec a ev. a. v. cirkevný zbor sa poďakovala predsedníčka Mgr. M. Hybenová a zborový farár Mgr. J. Otepka. Pri odchode autobusu sa rozlúčili s nimi tiež členovia našej folklórnej skupiny, kde boli naši hostia ubytovaní. ***Mgr. M. MYBENOVÁ***
Predsedníčka MO MS Važec

Znovuotvorená po piatich rokoch

Od začiatku júna toho roku je opäť otvorená naša Galéria Jana Hálu, ktorá bola celých 5 rokov mimo prevádzky a to ešte od straty vzácnych obrazov nášho maliara. Návštevníkom ponúkame prehliadku Obecného literárno-historického múzea, interiér drevenice Jana Hálu a vo výstavnej sieni najmä prehliadku obrazov majstra palety J. Hálu. Vo výstavnej sieni sú inštalované kolorované perokresby, ktorými maliar J. Hála ilustroval rôzne knihy, učebnice a čítanky. Zachytávajú dobové kroje a tiež spôsob života na našej dedine, najmä hry a život detí. Okrem toho návštevníci môžu vidieť aj obrazy anglických maliarov manželov Stokesov, ktorí navštívili našu obec ešte pred príchodom Hálu do Važca a to z obdobia začiatku 20. storočia, z roku 1905. Je to krásnych 16 obrazov, zachytávajúcich Važec pred ničivým požiarom. Tak títo maliari zdokumentovali mlyn vo Važci, Hostinec Rózy Dajičky a spôsob obliekania i charakteristiky niektorých postáv.

Návštevníkom sa páči naša história, lebo sme jednou z najstarších obcí na Slovensku i v hornom Liptove. Tvorili tu spisovatelia, navštevovali našu obec etnografi, maliari, mali sme múdrych obyčajných ľudí, krásnych charakterom i postavami. Môžeme sa pochváliť aj súčasnými autormi z každej oblasti života. Prichádzajú návštevníci najmä zo susedného Česka, z rôznych miest Slovenska, prídu aj takí, ktorí porovnávajú, či budova galérie je ešte taká, akú si ju pamätajú zo skorších rokov. Prekvapuje ich naša stará história, obdivujú pracovitosť našich ľudí, našich predkov, skromnosť a úctu k práci i k Pánu Bohu. Myslím, že väčšina odchádza s dobrými pocitmi a s prísľubom, že sa ešte vrátia. Škoda, že medzi návštevníkmi niet Važťanov, hlavne z mladšej generácie, školskej mládeže, ktorí o svojej obci vedia veľmi málo. A čo človek nepozná, to nemôže mať rád a nemôže mať k tomu blízky vzťah. **Mgr. M. HYBENOVÁ**

● *V tomto roku sme si aj vďaka tradičnej iniciatíve Základnej organizácie Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov vo Važci pripomenuli 66. výročie Slovenského národného povstania pri pamätníku pred obecným úradom. Delegácia z našej obce (na fotografii zľava: priami účastníci – Daniel Jacko, Michal Ilavský, Vladimír Šípka s manželkou Máriou, Michal Lučanský s manželkou Máriou, starosta obce Rastislav Profant) sa zúčastnila aj oblastných osláv na Podbanskom.*

Poľovnícke psy skladali skúšky

Poľovnícke združenie Kriváň má k dispozícii ďalších dvoch psov, ktoré úspešne absolvovali skúšky na potvrdenie tzv. poľovnej upotrebiteľnosti. Skúšky sa uskutočnili 3. a 10. októbra vo Východnej.

Patterdele terriér, ktorého majiteľom je Daniel Šeďo, si tento „titul" vybojoval na farbiarskych skúškach malých plemien a stal sa tak oficiálne spôsobilý na dohľadávku srnčej zveri *(foto vpravo, vodič J. Šeďo – uprostred)*. Jeleniu zver zase môže oficiálne dohľadávať bavorský farbiar Milana Bartku (*foto na titulke novín)*, ktorý absolvoval tzv. predbežnú farbiarsku skúšku, čo je vrcholová skúška farbiarov.

Pri farbiarskych skúškach musí pes zvládnuť 5 disciplín, ktoré hodnotí odborná skúšobná komisia. Pes musí dohľadať zver po stope starej najmenej 12 hodín – pri malých plemenách je stopa pofarbená (farba v poľovníckej terminológii znamená krv) a pri predbežných farbiarskych skúškach je bez farby. Ďalej musí úspešne absolvovať tzv. odloženie, kedy musí na príkaz zostať na mieste určitý čas a čakať na príchod svojho pána. Ďalšími disciplínami sú sliedenie a vodenie na remeni a hodnotí sa aj celková poslušnosť. Zložením skúšky je pes oficiálne pripravený na uplatnenie v poľovníckej praxi.

V poľovníckej kynológii sa rozlišujú rôzne druhy psov – duriče, farbiare, stavače, sliediče atď. Farbiare patria k elite medzi poľovnými plemenami, a keď sú správne vycvičené, dokážu vyhľadať zver podľa stopy krvi aj po viac ako 30 hodinách po postrelení.

Členovia PZ Kriváň Važec vlastnia v súčasnosti spolu 11 psov, z toho dva na dohľadávku srnčej zveri, dva na dohľadávku jelenej zveri, tri brlohára a tri duriče, čím spĺňa potrebné počty psov určené zákonom o poľovníctve.

(mm)

Važeckí „pltníci" si po rokoch opäť potykali s Váhom

Pltníctvo na Váhu nebolo kedysi ničím výnimočným. Po rieke sa na Dolnú zem, či do cisárskej Viedne splavovala i chýrna liptovská bryndza. Určite i mnohí Važťania sa pltníctvom živili. Roky ubehli, bryndzu rozvážajú chladiarenské autá a z Važťanov sa stali „suchozemci". Toto leto sa však stalo čosi mimoriadne. ☺ Štyria Važťania vypočuli svoj vnútorný pltnícky hlas (ktorý v nich zrejme dlho driemal a teraz sa prebral k životu) a vydali sa pokoriť Váh.

● *Posádka v zložení Ľubomír Lučanský (vľavo) a Milan Hyben šťastne dorazila do cieľa.*
Foto: archív J. Goča

Neďaleko – u susedov v Liptovskej Porúbke, sa 10. júla uskutočnil VI. ročník hromadného splavovania horného toku Váhu. Akcia s nevinným názvom Porubčanský pltník zlákala i Juraja Goča, nuž dal sa lanáriť kamarátov: „Ja som za každú srandu, tak som nahovoril kamarátov Ľubomíra Lučanského so synom a Milana Hybena na dobrodružnú akciu."

A tak zobrali nafukovací čln a poď ho na vodu. Novodobých pltníkov, ktorých sa v Liptovskej Porúbke zišlo okolo 80, čakal splav zo Svarína až do Uhorskej Vsi, s medzipristátím v Liptovskej Porúbke, kde sa stali svedkami na svadbe maskota podujatia Ľubka Čľupka a čakal ich aj tradičný krst veslom po zadku.

Važecká posádka pri pohľade na „profesionálne" vybavenú konkurenciu síce mierne zaváhala, ale odplašiť sa nedala. Aj keď ani netušili, čo ich čaká, odhodlane sa odrazili od brehu. „Celá akcia sa niesla vo veľmi dobrej nálade a pohode. Nesúťaží sa o prvenstvo, ide o to doraziť do cieľa. Prvú važeckú posádku Lučanský – Goč postihla nehoda. Po prevrátení člna loď zmenila kapitána a namiesto Goča nastúpil Milan Hyben, ktorý spoločne s Ľubom šťastlivo doplavil loď do Liptovskej Porúbky, kde sme naše účinkovanie ukončili. Všetci ostatní mali profesionálne člny alebo rafty, len my – úplní amatéri - mali sme ešte aj amatérsky čln. V porovnaní s nimi len takú nafukovačku. Ale vyskúšali sme a o rok sa na vodu vraciame zas," s úsmevom zhodnotil Juraj Goč.

(mm)

Družstvo začalo s výrobou ovčieho syra

Novinkou na tunajšom poľnohospodárskom družstve je spracovanie ovčieho mlieka vo vlastnej syrárni a následne predaj hotových výrobkov priamo spotrebiteľom vo vlastnej predajni. Predseda PD Zoltán Strcuľa považuje finalizáciu vo vlastnej réžii za výhodnú a družstevníci si od nej sľubujú najmä lepšie zhodnotenie základnej suroviny – ovčieho mlieka.

„Zrekonštruovali sme stolársku dielňu na výrobňu syra – tzv. syráreň. Následne sme zrekonštruovali bývalý bufet pri hlavnej bráne na kvalitnú predajňu týchto výrobkov. Za pár týždňov fungovania môžem povedať, že sa to rozbehlo dobre, naše výrobky idú na odbyt, dostáva sa to do povedomia miestnych ľudí a zastavuje sa tu aj veľa turistov, ktorí radi nakupujú čerstvé ovčie výrobky. Chcem podotknúť, že ponúkame naozaj kvalitné BIO výrobky, či už čerstvý, údený alebo solený ovčí syr, stopercentnú bryndzu i žinčicu a myslím si, že za naozaj prijateľné ceny. Zároveň by som chcel upozorniť, že v zimnom období budeme vyrábať bryndzu z ovčieho i kravského mlieka kvôli zníženej dojivosti oviec, a budeme to kompenzovať nižšou cenou. Pre tento rok by sme chceli pripúšťať barany v skoršom termíne, aby sme na jar mohli čo najskôr produkovať stopercentné ovčie výrobky," dodal Z. Strcuľa. Momentálne majú na družstve okolo 600 oviec, pre budúci rok plánujú ich počet zvýšiť na 800. Náklady na rekonštrukciu predajne a zriadenie syrárne predstavujú zhruba 70 tisíc €. Do syrárne prijali dvoch nových pracovníkov a do predajne jednu predavačku.

(mm)

Otváracie hodiny predajne:
Pondelok až piatok od 6:30 do 17:00 hod.
Sobota a nedeľa od 7:00 do 14:00 hod.
Ceny ovčích výrobkov:
Ovčí syr čerstvý – 6,50 € za kilogram
Ovčí syr údený – 8,50 € za kilogram
Ovčí syr solený – 7,50 € za kilogram
Bryndza – 8,50 € za kilogram
Žinčica – 1,50 € za liter
Priemerná denná predajnosť výrobkov:
Čerstvý syr – 15 – 20 kg
Údený syr – 10 kg
Solený syr – 1 – 2 kg
Žinčica – 50 litrov
Bryndza – 20 – 25 kg

Evidencia pre Štrbské Pleso ukončená

Správa katastra v Poprade ukončila spracovanie Registra obnovenej evidencie pozemkov (ROEP) katastrálneho územia Štrbské Pleso, ktorá sa týka hlavne pozemkov bývalých spolkov Svätojánskeho, Bánovského a súkromných lúk v lokalitách Breznik, Vrchmlynice, časti Tureckých a pasienkov Handel a Jamy.

Keďže pracujem s evidenciou urbárskych spoluvlastníckych podielov, zistila som chyby v spracovaní, ktoré je ešte možné odstrániť podaním písomnej reklamácie na Správu katastra v Poprade v lehote do 3 rokov od ukončenia ROEP. Pokladám za svoju povinnosť upozorniť vlastníkov, hlavne urbárskych pozemkov, ktorí majú možnosť prekontrolovať si správnosť zápisov na internetovej stránke www.katasterportal.sk na listoch vlastníctva č. 161, 162, 315 a 288, aby tak urobili. Spracovateľská firma v niektorých prípadoch nepreviedla podiely na základe dedičských rozhodnutí a z toho dôvodu je možné, že na listoch vlastníctva sú zapísané na právnych predchodcoch, t. j. rodičoch, resp. starých rodičoch.

Mária JAKUBČIAKOVÁ

ROEP sa blíži k záveru

Pracovníci Geodézie Žilina, prevádzky Liptovský Mikuláš, uskutočnili od 17. do 21. mája 2010 na tunajšom obecnom úrade stretnutia s občanmi, ktorých cieľom bolo získať od občanov aktuálne vlastnícke údaje (dát. nar., úmrtia, adresy), prípadne listiny (dedičstvá, kúpne zmluvy, darovacie zmluvy), na základe ktorých je možné upraviť prípadné doterajšie nezrovnalosti v evidencii nehnuteľností v katastrálnom území Važec. „Vlastníci, ktorí nemali vysporiadané pozemky pod domami boli oslovení, aby prišli osobne sa informovať, kto je vlastník na ich pozemku a mohli si parcelu vysporiadať v zmysle § 11 zákona NR SR 180/1995. Ak to bolo možné vydržaním, poskytli sa im tlačivá na žiadosť na vydržanie a v prípade potreby geometrického plánu jeho vyhotovenie za dohodnutú cenu. Vyplnené žiadosti s čestnými prehláseniami vlastníkov a s geometrickými plánmi môžu občania naďalej predkladať komisii ROEP pri Obecnom úrade vo Važci," uviedla Ing. Janka Koniarová, vedúca prevádzky v L. Mikuláši.

Po zapracovaní právoplatných listín získaných v obci sa register odovzdal v auguste Správe katastra v L. Mikuláši na zverejnenie. Výpisy z registra pre jednotlivých vlastníkov a grafická časť intravilánu bola doručená na Obecný úrad vo Važci dňa 16. 9. 2010. Obecný úrad rozpošle známym vlastníkom výpisy z navrhovaného registra. K jednotlivým výpisom môžu občania podať námietku, resp. pripomienku do 30 dní od doručenia. Oznámenie nedostanú všetci občania, ale len tí, ktorí nemali niektoré časti svojho majetku zapísané na listoch vlastníctva. Svoju situáciu si môžete overiť aj nahliadnutím do mapovej časti, kde sú problematické nehnuteľnosti vyznačené farebne. Mapa je k dispozícii na obecnom úrade. Ukončenie ROEP sa plánuje k 1. marcu 2011. ***(red)***

Z obecných zastupiteľstiev

25. 8. 2010

OZ schvaľuje

• V rámci kontroly plnenia uznesení schvaľuje zámer odpredaja obecného pozemku parc. č. KN-C 2141/1 o výmere 94 m^2 na základe vypracovaného geometrického plánu.

• Žiadosti Anny Lištiakovej – potraviny, Márie Kováčovej - piváreň a Zdena Lucáka - pozemok pod novinovým stánkom o predĺženie nájomných zmlúv do 31. 5. 2011.

• Zásady postupu pri vybavovaní sťažností v podmienkach obce Važec.

• Návrh VZN obce Važec č.3/2010 o organizácii miestneho referenda bez pripomienok.

• Všeobecné podmienky priameho predaja majetku obce Važec.

• Darovaciu zmluvu medzi Obcou Važec a Obcou Lipt. Porúbka, ktorej predmetom je darovanie cisternového protipožiarneho vozidla TATRA T 148 P, rok výroby 1974. Obci Važec bolo KRHaZZ v Žiline darované novšie hasičské vozidlo CAS 32 T 815, rok výroby 1985.

OZ určuje

a) v zmysle ustanovenia § 11 ods. 3 zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších zmien a doplnkov, že Obecné zastupiteľstvo Važec bude mať vo volebnom období 2010 – 2014 – 9 poslancov, ktorí budú zvolení v jednom volebnom obvode utvorenom pre celé územie obce Važec.

b) V zmysle ustanovenia § 11 ods. 4, písm. i) zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších zmien a doplnkov, rozsah výkonu funkcie starostu na plný úväzok na celé funkčné obdobie 2010 – 2014.

OZ neschvaľuje

• Žiadosť Poľnohospodárskeho družstva Važec o zníženie kúpnej ceny za odpredaj obecnej parcely č. KN-E 6757 z dôvodu, že je v platnosti novela zákona o podmienkach predaja majetku obce, ktorá určuje pri odpredaji obecného majetku minimálnu cenu, ktorá je stanovená znaleckým posudkom, ktorý vypracuje odborný znalec.

● *COOP Jednota Važec v spolupráci s kultúrnym oddelením obecného úradu pripravili 11. 7. 2010 pre milovníkov ľudovej hudby vystúpenie populárneho speváka Jána Ambróza z Telgártu a ľudovej hudby Borievka z Banskej Bystrice. Vyše tristo divákov si v areáli základnej školy za slnečného počasia vychutnalo krásne melódie ľudových piesní popretkávané humorným slovom ľudového rozprávača Pavla Šperku. Podujatie sa mohlo uskutočniť aj vďaka sponzorskej ochote miestneho poľnohospodárskeho družstva. Príjemnú atmosféru koncertu umocnila i záverečná pieseň Na Kráľovej holi, ktorú si s Jánom Ambrózom na javisku zaspieval aj starosta obce Rastislav Profant a v publiku väčšina divákov.* ***(red)***

22. 9. 2010

OZ odporúča

• V rámci kontroly plnenia uznesení pozvať opätovne riaditeľku SČK, územného spolku LIPTOV Lipt. Mikuláš za účelom doriešenia nájomného vzťahu na budovu bývalej MŠ vo Važci, nakoľko sa na zasadnutie OZ nedostavila.

OZ schvaľuje

• Žiadosti o pridelenie nájomných obecných bytov pre J. Bednára a J. Brtáňovú.

• Zásady hospodárenia s finančnými prostriedkami obce, so zmenou v § 21 v bode 1, 2 a 3 – je starosta oprávnený schváliť rozpočtové opatrenia do výšky 1.700 €/štvrťročne.

• Monitorovaciu správu programového rozpočtu k 30. 6. 2010.

• Návrh č. 2/2010 na úpravu rozpočtu obce na rok 2010.

OZ berie na vedomie

• Žiadosť občanov Važca – priaznivcov športu o vybudovanie multifunkčného ihriska.

Odporúča: Starostovi obce preveriť všetky možnosti výziev financovania ohľadom žiadosti o vybudovanie multifunkčného ihriska a na budúce zastupiteľstvo prizvať všetky dotknuté osoby, aby sa vyjadrili k zámeru. Zároveň doporučuje obecnému úradu vyhlásiť v miestnom rozhlase oznam o pripravovanom zámere – vybudovanie multifunkčného ihriska, aby sa k veci mohli vyjadriť aj ostatní občania.

• Informáciu starostu obce, že 27. 11. 2010 sa uskutočnia voľby do samosprávnych orgánov na funkciu starostu obce a za poslancov do obecného zastupiteľstva.

• Informáciu starostu o výške dlhu na nájomnom za obecné nájomné byty.

Odporúča: Starostovi obce predvolať na obecný úrad všetkých neplatičov nájomného, ktorí bývajú v obecných nájomných bytoch a riešiť s nimi situáciu.

Školákom pribudli učitelia i predmety

Druhého septembra sa pre žiakov začal nový školský rok. Pre niektorých je prvým, pre iných posledným. Do základnej školy vo Važci nastúpilo k 2. 9. 2010 spolu 210 detí. Prvýkrát vkročilo do triedy 35 prváčikov, posledný rok navštevuje školu 21 deviatakov.

Spolu sa otvorilo 12 tried. V škole pracuje 15 učiteľov, 1 vychovávateľka a externe dvaja kňazi. Podľa nového školského zákona prebieha výučba v týchto ročníkoch: prvý stupeň – 1. A, 1. B, 1. C, 2 tr., 3 tr., druhý stupeň – 5 tr., 6 tr. a 7 tr. Škola posilnila výučbu cudzích jazykov, vyučuje sa angličtina a nemčina. Od tretieho ročníka sa vyučuje angličtina, v šiestej triede žiakom pribudne druhý cudzí jazyk. Posilnila sa aj výučba informatiky.

Nový školský zákon dáva školám priestor na nové predmety, v našej škole sme pripravili pre prvý stupeň zážitkové učenie a do plánov jednotlivých predmetov bola zapracovaná regionálna výchova. Na druhom stupni pribudla mediálna výchova a svet práce. Pedagogický kolektív sa rozlúčil s niektorými kolegami (M. Pohlod, J. Maroši, Ľ. Smolková) a pribudli zase noví: Mgr. Jana Durišová (špeciálna pedagogika 1. stupeň), Mgr. Svetlana Krišková (geografia, biológia), Mgr. Marek Tekeľ (telesná výchova, dejepis, výtvarná výchova, hudobná výchova), Ing. Lívia Neviďanská (angličtina, nemčina), Ing. Zdeno Baráni, PhD. (informatika, telesná výchova).

(angie)

● *Marek Tekeľ*

● *Zdeno Baráni*

● *Jana Durišová*

● *Lívia Neviďanská*

● *V tomto školskom roku sme k 2. septembru prijali 48 detí, z toho je 27 predškolákov, 21 detí je mladších. Celkovo bolo podaných 54 žiadostí. Kapacita zariadenia nám neumožňuje prijať viac detí, preto sme všetkým žiadostiam o prijatie nemohli vyhovieť. V súvislosti s obohacovaním výchovy a vzdelávania detí o prvky enviromentálnej výchovy sme využili stratégie vedúce k ochrane prírody, k ochrane vlastného zdravia a vytvorili sme výstavku pod názvom „Plody Zeme" zo zeleniny a prírodnín, do ktorej sa zapojili mnohé deti.* ***M. KLEINOVÁ***

● *Svetlana Krišková*

Quo vadis, učiteľ?

Takto to vidím ja...

„Byť učiteľom včera bolo cťou,
byť učiteľom dnes si vyžaduje odvahu,
stať sa učiteľom zajtra
bude hrdinstvom.“

Druhý september je tradične dňom, kedy začína nový školský rok. Plní oddychu, elánu a trošku aj nostalgie za peknými slnečnými dňami, dovolenkou a krásnym ničnerobením, sa opäť všetci stretneme v škole. Žiaci, ani učitelia to po chvíľach oddychu nemajú ľahké.

Žiakov, a je ich našťastie dosť, lákajú nové skúsenosti, zážitky a nasávanie vedomostí. Doba sa zmenila a z roka na rok sú aj žiaci svojskejší a vynaliezavejší pre dnešnú neistú, v hodnotách pomýlenú dobu a možno aj dobre vyzbrojení svojím sebavedomím. Učitelia sú zasa odhodlaní odovzdať svoje skúsenosti, vedomosti a sily na to, aby ovplyvnili formovanie sa budúcich osobností, ktoré budú rozhodovať o osude našej planéty v ďalších desaťročiach. Všetci sa na svoju prácu tešíme. Toho dôkazom je naše presvedčenie a odhodlanie ďalej pokračovať v tom, čo je naším poslaním. Vie to pochopiť len ten, kto ku školstvu pootvoril vrátka, či už z pedagogickej, ekonomickej alebo nepedagogickej komnaty. Radi používame frázu, že doba je zlá. Každý si to vysvetlí po svojom, z pozície, ktorú zastáva. Každé povolanie, ktoré existuje, má určite svoj význam. Všetci sme odborníci v tom, čo robíme. No veľmi radi sa zapájame do diskusie a hodnotíme aj vtedy, keď si myslíme, že sme schopní úplne kvalifikovane a neomylne zhodnotiť prácu iných. Snáď citlivejšie a neúprosnejšie sa zapájame do riešenia problémov, keď ide o naše deti. No sú to naozaj problémy? Nie sme len úzkostliví, nekritickí a zaujatí? Každý skvelý a obetavý rodič miluje svoje dieťa. Niekedy však zaslepený svojou láskou a odhodlaním len toho najlepšieho preň si ani neuvedomí, že svojmu dieťaťu ubližuje, hoc nie úmyselne, tým, že mu zametá cestičku, odstraňuje prekážky a dopredu sa obáva, čo ho čaká. Ten druhý, ktorý by mal stáť pri dieťati a pomáhať formovať jeho osobnosť, je učiteľ. V nedávnej dobe to bola vážená osobnosť, pred ktorou mal každý rešpekt. Časy sa menia, no v medziľudských vzťahoch, žiaľ, k horšiemu. Vďaka, úcta a uznanie budú časom patriť už asi len do našich spomienok. Chceme veriť, že sa to zmení a postavenie učiteľa sa dostane na to miesto, ktoré mu právom patrí. Bez zámeru znehodnotiť význam alebo nebodaj podceniť prácu iných si dovolíme tvrdenie, že nám nevadí, aká predavačka nám ponúka tovar v supermarkete, aká čašníčka nás obslúži v reštaurácii. Nevadí nám, kto upečie chlieb, ktorý jeme. Hlavne, že sme s výsledným efektom spokojní. A keď náhodou nie, trochu pofrfleme a po náročnom dni v práci sa nám už nechce zapodievať maličkosťami. A osobnosť učiteľa? Na tú dokážeme útočiť aj v čase unavenosti a mnohokrát to servírujeme aj deťom namiesto večernej rozprávky. Áno, ide nám o naše deti. Ale naozaj? Je dobré, ak je to skutočne tak. No vo väčšine prípadov nás zaujíma, kto bude učiť naše deti, no nie ako. Zaujíma nás, aký je jeho súkromný život, či neskríkol, nezamračil sa... Ak áno, pekne mu to spočítame. To, že nám ponúka služby zamračená dílerka, ošetrí nás nervózny lekár, že rodičia, neraz nervózni, pošlú svoje deti k počítaču, to všetko sa ospravedlní, nejako zdôvodní a odpustí, no učiteľovi málokedy. Môže si svoju prácu vykonávať najpoctivejšie ako vie, aj tak bude vždy ostro sledovaný. Je to v poriadku, pokiaľ sa neprekročia určité hranice. Samozrejme, netreba všetkých hádzať do jedného vreca, ani učiteľov nie. Vráťme sa k tomu, čo je pre učiteľa srdcu najbližšie – výchova a vzdelanie žiaka. Pri svojej práci však musí prijať veľa vecí takých, aké sú a poradiť si vo všetkom, ako sám najlepšie vie. „Nevadí“, že nemá pre svojich žiakov učebnice. „Nevadí“, že metodické pokyny sa menia rýchlosťou svetla. „Nevadí“, že nám pribudlo toľko byrokracie, že každý učiteľ by uživil jednu sekretárku. „Nevadí“, že naša práca je nedostatočne ohodnotená. „Nevadí“, že nám žiak neotvorí dvere a nepovie: „Nech sa páči.“ „Nevadí“, že predbehne na schodoch učiteľa, ktorému vypadnú písomky z rúk. „Nevadí“, že rodičia môžu vysloviť svoj subjektívny, hoci neoverený názor, na základe ktorého pedagóg mnohokrát premýšľa nad možnosťou po desiatkach odučených rokov ukončiť svoju prácu, ktorú miluje.

Vadí však, že sme my, pedagógovia, na začiatku školského roka nedostali klobúk, ktorý by sme spolu so starodávnou formulkou dávali dennodenne dolu z hlavy a prosili, aby nás ešte nechali učiť v podmienkach vyhovujúcim žiakom, učiteľom aj rodičom. **(kzs)**

Krúžky: prevažuje ponuka nad dopytom

V rámci mimoškolských aktivít ponúkla škola žiakom na výber 12 krúžkov. Od októbra začalo fungovať len sedem z nich, pretože do ostatných sa neprihlásil potrebný počet minimálne 12 žiakov, napriek tomu, že ich žiaci navštevujú bezplatne.

Žiaci už tradične obľubujú športový krúžok (vedúci M. Tekeľ), aerobik (J. Pastuchová), výtvarný (M. Polcová) a strelecký krúžok (J. Jurčo), či DFS Podkrivánček (J. Šuleková). Novinkou v tomto roku sú skautský (S. Krišková) a fotografický krúžok (Z. Baráni).

Neotvoril sa poľovnícky krúžok, ktorý mal na škole viacročnú tradíciu a žiaci v rámci neho dosahovali aj úspechy na rôznych súťažiach. Minimálny záujem bol aj o krúžok mediálnej výchovy a zdravotnícky krúžok. **(red)**

LETNÉ ÚSPECHY NAŠICH ŠPORTOVCOV

EMIL PRCÍN

Cyklistika:

- Jarná klasika (29. 5. 2010) – 4. miesto
- Beskyd Tour (17. 7. 2010) – 1. miesto
- Tatry Tour (31. 7. 2010) – 5. miesto
- Gemer Tour Rožňava (15. 8. 2010) – 4. miesto
- Duatlon Žiar (21. 8. 2010) – 2. miesto

JANA PASTUCHOVÁ

- Majstrovstvá Slovenska v letnom biatlone Revúca 2010 – 2. miesto rýchlostný pretek, 3. miesto vytrvalostný pretek.
- IBU CUP letný biatlon Cesis Lotyšsko 3. a 5. miesto.
- Celkové poradie európskeho pohára v letnom biatlone 2. miesto.

VLADIMÍR LIŠTIAK

Beh:

- Ružomberok – Biely potok - 15 km (15. 8. 2010) – 7. miesto
- Majstrovstvá Slovenska v behu do kopca – Gerlachov – Sliezky dom – 8 km (21. 8. 2010) – 22. miesto (muži do 40 rokov)
- Východná – Podtatranská pätnástka – 15 km (29. 8. 2010)
- Liptovské Sliače – 12 km (12. 9. 2010) – 6. miesto
- Horná Lehota – 10 km (25. 9. 2010) – 7. miesto

Zelené potraviny – nie sú liek, a predsa liečia...

Mladý jačmeň patrí medzi tzv. zelené potraviny (rovnako ako napr. i sladkovodná riasa Chlorella). Zelené potraviny majú výrazne pozitívny vplyv na ľudské zdravie. A to nielen z hľadiska prevencie, ale i ako podporná súčasť liečebných postupov.

Zelené potraviny organizmu poskytujú takpovediac komplexné služby. Dokážu organizmus vyčistiť od jedovatých látok, ťažkých kovov, nežiaducich usadenín v črevách. Dopĺňajú potrebné vitamíny, minerály, stopové prvky a antioxidanty, aminokyseliny, nukleové kyseliny. Bohato sú v nich zastúpené enzýmy. Nesmierne dôležitá je i prítomnosť chlorofylu. V prípade riasy je to navyše i vláknina a tzv. rastový faktor, ktorý významne podporuje obnovu prirodzenej črevnej mikroflóry. Dôležité je nezabudnúť i na látky s prirodzeným antibiotickým účinkom. Zelené potraviny obsahujú i nenasýtené mastné kyseliny a rad ďalších zdraviu prospešných látok.

Fytolátky obsiahnuté v zelených potravinách pôsobia súvzťažne a ich účinok nie je možné porovnať so žiadnou umelou kombináciou. Látky sú prepojené a posilňujú sa. V prirodzenom prostredí účinkujú mnohonásobne účinnejšie.

Zásadité pH zelených potravín podporuje liečenie všetkých typov zápalov, ktoré môžu v tele prebiehať. Zelené potraviny výrazne povzbudzujú činnosť imunitného systému.

Uplatnenie zelených potravín, ako mladého jačmeňa, tak aj chlorelly, sa dotýka prakticky celého organizmu, všetkých jeho systémov a orgánov. Veľmi priaznivo pôsobí pri problémoch s tráviacim traktom (pálenie záhy, pocity plnosti, plynatosť, hnačky, kŕče, zápcha).

Znižuje hladinu cholesterolu, upravuje hladinu glykémie, kyseliny močovej, zlepšuje hodnoty pečeňových testov, dlhodobo zvýšené hladiny bilirubínu. Podporuje krvotvorbu, upravuje krvný tlak. Je dôležitý pre prevenciu infekčných, vírusových, bakteriálnych i plesňových ochorení. Odstraňuje pocit únavy, zlepšuje náladu. Významne sa uplatňuje pri liečení všetkých zápalových ochorení dýchacích ciest, močových ciest, pri zápaloch tráviaceho traktu, kožných zápaloch, i zápaloch pohybového systému. Jeho mohutný antioxidační účinok bráni starnutiu buniek. Tým spomaľuje starnutie celého organizmu a zásadne ovplyvňuje takzvaný biologický vek jedinca. Rovnaký antioxidačný účinok chráni i pred vznikom onkologických ochorení. A keď sa už nejaké objaví, pomáha i počas klasickej onkologickej liečby. Jeho užívanie je dôležitou prevenciou vzniku metastáz pri zhubných nádorových ochoreniach. Vynikajúci účinok pozorujú i alergici. V poúrazových a pooperačných stavoch urýchľuje hojenie rán a skracuje dobu rekonvalescencie. Znižuje opuchy a bolestivosť v mieste úrazu či operačného zákroku. Počas pravidelného užívania sa znižuje i pocit hladu a dochádza k redukcii hmotnosti u ľudí trpiacich nadváhou.

Základom je doplnenie živín do organizmu a tým naštartovanie jeho prirodzených metabolických pochodov. Očistou organizmu sa „uvoľňujú ruky" imunitnému systému, ktorý môže efektívnejšie likvidovať vznikajúce rakovinové bunky, zápaly. Zelený nápoj povzbudí a posilní prirodzenú imunitu, ktorá si s ťažkosťami poradí najlepšie. Zlepšením činnosti jednotlivých systémov a orgánov ľudia pociťujú príliv energie, ustupujú bolesti, stúpa výkonnosť, zlepšuje sa nálada.

Vzhľadom k tomu, že na všetkých z nás neustále pôsobia negatívne vplyvy vonkajšieho prostredia, že väčšinou nekonzumujeme racionálnu stravu, že žijeme v neustálom zhone a strese, sú zelené potraviny výbornou možnosťou, ako tieto negatívne vplyvy na náš organizmus obmedziť, prípadne celkom eliminovať a tak podporiť kvalitu vlastného zdravia. ***(zdroj: internet, autor: MUDr. Miloslav Lacina, krátené)***

Jedna otázka pre...

Bc. Richarda KOKYHO, terénneho sociálneho pracovníka

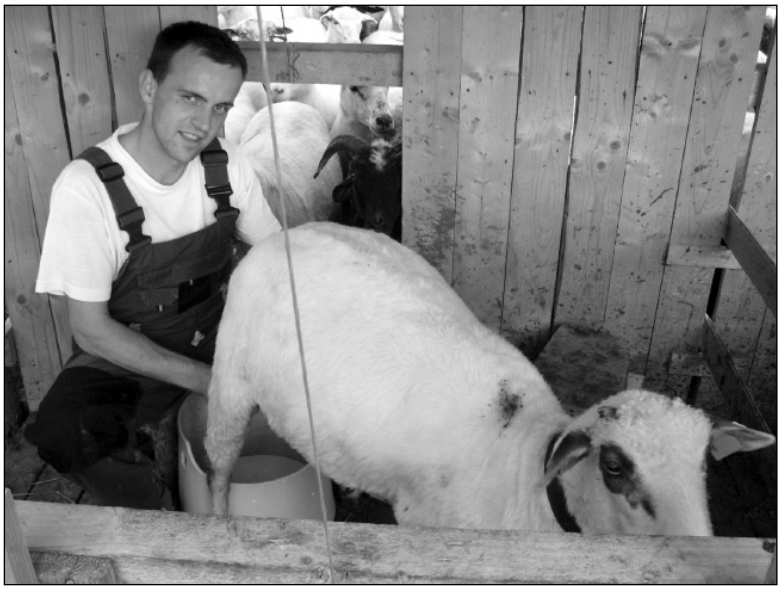
☛ **V decembri sa ukončí projekt, v rámci ktorého pôsobíte v našej obci ako terénny sociálny pracovník so zameraním na rómsku komunitu v osade Dolinka, spolu s asistentkou Danou Šeďovou. Priniesol tento projekt podľa vás nejaké výsledky?**

- Pôsobím na tejto funkcii jeden rok, čo je na nejaké výrazné zmeny príliš krátky čas. Ale niečo sa nám podarilo. Posun k lepšiemu vidím v komunikácii obyvateľov osady s rôznymi úradmi. Predtým si mnoho vecí nevedeli vybaviť sami, teraz sú samostatnejší. Majú lepšie vystupovanie, slušnejšie, ľudskejšie. Musím však zdôrazniť, že nejde o celoplošný úspech, ale sú rodiny a jednotlivci, ktorí chcú na sebe pracovať a títo sú podľa mňa schopní integrácie a lepšieho života. Počas projektu sme sa snažili ľuďom nielen konkrétne pomôcť, ale najmä ukázať, že mnoho vecí si vedia vyriešiť sami. U pár rodín vidieť citeľné zlepšenie aj čo sa týka poriadku alebo starostlivosti o deti. Vedia lepšie hospodáriť s peniazmi, dokonca si sporia, ale opäť môžem hovoriť len o jednotlivcoch. Teší ma, že pozitívne reakcie na našu prácu sme dostali zo špeciálnej školy a detského domova z L. Hrádku, podľa ktorých je projekt osožný, čo vidieť na konkrétnych výsledkoch. Zlepšila sa napríklad dochádzka detí do školy, komunikácia s rodičmi a zvýšilo sa percento umiestnenia žiakov do učilíšť. Mrzí ma, že sme sa neposunuli tam, kde sme najviac chceli, a to v riešení bývania a zamestnania, pretože to sú podľa mňa veci, ktoré by mohli posunúť k lepšiemu aj všetko ostatné.

Zelené potraviny
zelený prameň vášho zdravia
Mladý jačmeň
Chlorella pyrenoidosa
(rek)
Kontakt:
Kvetoslava Gregušková
0918 630 659

Najmladší bača učí kamarátov dojiť

Má 25 rokov. Je to taký veselý chalanisko a aj keby som vám vymenovala ďalších desať jeho vlastností, asi by ste neuhádli, kto je to. Myslím, že postačí jediná správna indícia: majiteľ súkromného salaša vo Važci a najmladší „bača“ v Liptove v jednej osobe. Andrej Halčin.

Povedala som si, že to stojí za rozhovor. Pohnútky mladého muža, ktorý sa v dobe ponúkajúcej tisícky iných príležitostí, rozhodol pre profesionálny chov oviec, vzbudzujú prinajmenšom údiv a zvedavosť. Jeho odpoveď je jasná a taká samozrejmá, ako že ráno vychádza slnko. „Môj otec robil na salaši dlhé roky, ja sa len vraciam k rodinnej tradícii,“ hovorí Andrej bez váhania. Ešte popritom stihne doťahovať skrutky na pokazenom aute a so smiechom utrúsiť poznámku, že si nemal kde v dedine kúpiť poriadny syr...

A tak absolvoval dlhú a kľukatú cestu behania po úradoch, vybavovania papierov, zháňania povolení a skladania skúšok, aby začiatkom mája mohol vyhnať na pašu 178 ovečiek. 84 vlastných a ostatné od ľudí z Važca a okolitých dedín. A potom prišlo to najťažšie. „Najhoršie bolo naučiť sa dojiť. Trvalo mi mesiac a pol, kým som do toho prišiel. Učil som sa od otca, ktorý má dlhoročnú prax. Kým on za dve hodiny podojí 120 oviec, ja ako začiatočník okolo 70. Je to naozaj ťažké,“ priznáva mladý muž.

Jeho otec, Ondrej Halčin, vzápätí otvorene opíše súčasnú salašnícku realitu: „On sa vlastne ani nemôže poriadne venovať dojeniu, ale musí sa venovať prevádzke salaša a predaju syra. V dnešnej dobe bača na salaši už nemôže robiť, lebo má toľko papierovačiek, že by potreboval sekretárku.“

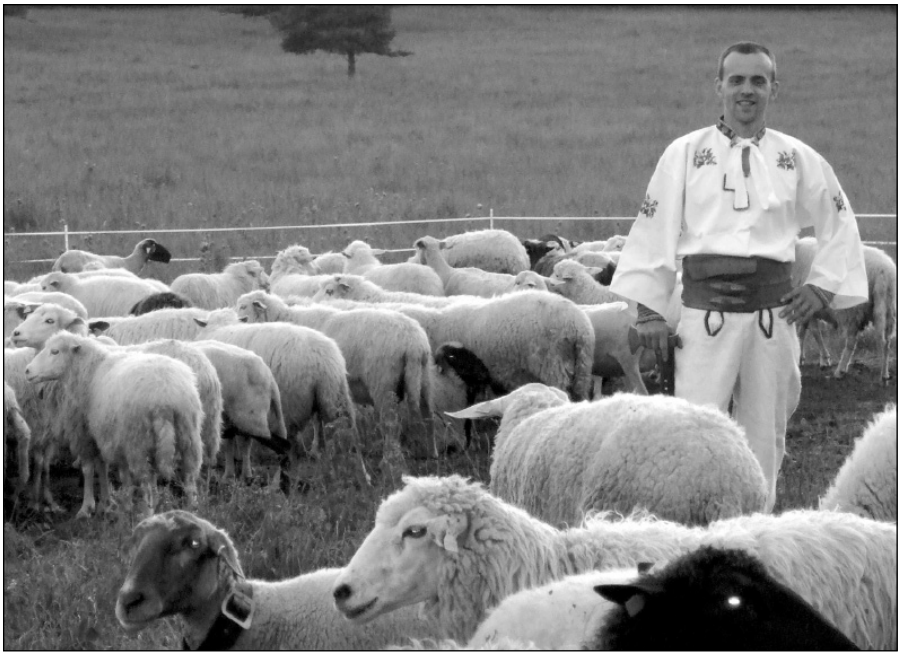
Na prvý pohľad vyzerá život na salaši romanticky. Asi takto: ovečky sa pasú, bača sedí pod stromom, hladká za uchom huňatého psa a relaxuje pri cinkote zvončekov. V skutočnosti to určite nie je prechádzka ružovou záhradou. O štvrtej ráno budíček, zakúriť v kolibe, dať variť vodu do kotla, dve a pol hodiny dojiť. Potom z mlieka vyrobiť syr a odvariť žinčicu. A nakoniec všetko pekne dočista poumývať. Na obed a večer sa celý kolotoč opakuje. Denno-denne. Popritom treba ovečkám z času na čas ošetrovať ratičky, odovzdať syr do bryndziarne, narúbať drevo, doplniť zásoby vody či nakŕmiť päť psov. Andrej ani teraz nezaváha: „Neoľutoval som, že som sa na to dal. Je pravda, že na diskotéky nie je veľa času, ale ani mi to nechýba. Parketový lev som nikdy nebol...“, smeje sa.

„Straty“ na spoločenskom živote mu vynahradili kamaráti, ktorí často zavítali na salaš. Medzi mládežou sa udomácnila nová záľuba – dojenie oviec. „Každý len chcel vidieť, ako sa dojí a vyskúšať si to. Zažili sme pri tom kopec srandy,“ spomína šéf salaša. Vyžijem situáciu a vyzvedám sa, či aj baby na to letia... „Aj báb bolo dosť, návštevy boli stále, aj veľa detí, ktoré zaujímajú ovečky,“ nenápadne zahovára.

Keď už sme pri návštevách, nevítanými hosťami na salaši sú vlci a medvede. Pre väčšinu z nás možno nebezpečná predstava, ale pre salašníkov bežná súčasť reality. „Keď sme z jari vyšli, tak nás navštevovali vlci, ale cez leto bol pokoj. Raz nás prišiel pozrieť medveď, ale len sa ukázal na lúke a odišiel,“ pokojne hovorí Andrej. Azda aj preto, že pokoj na salaši strážia dva čuvače – Dajla a Daja, bernardín Max, borderkólia Miška a puli Žofka.

Priaznivé skóre salašníkom tohto roku kazilo len počasie. „Aj kvôli toľkému dažďu to bolo tohto roku ťažké, ale som rád, že sme to zvládli. Budúci rok pokračujeme ďalej a chceli by sme rozšíriť stádo,“ netají plány mladý bača a vďaka modernému pohľadu na svet do nich zahŕňa aj agroturistiku.

Zostáva mi posledná otázka – čo bude robiť v zime? Takmer neuveriteľné, čo počujem. Kruh sa uzatvára. Jasné, že sa postará aj o ovečky. Ale Andrej, moderne povedané, „zaklincuje“ náš rozhovor so smiechom takto: „No, som vyštudovaný umelecký rezbár, tak som si povedal, že sa v zime budem venovať výrobe črpákov.“ **(mm)**

Važecký šachista reprezentuje Slovensko na olympiáde

Azda jediným športom, ktorý sa v našej obci môže popýšiť viac ako tri desaťročia trvajúcou históriou, je šach. Podľa údajov v kronike sa začal hrať v 30-tych rokoch minulého storočia. Po určitom útlme došlo v 70-tych rokoch k oživeniu šachového oddielu, ktorý funguje dodnes. Vo Važeckých novinách sme v minulosti (2/2009) už predstavili jeho zakladateľa Jána Goča, ktorý vo svojej šachovej kariére zaznamenal nejeden významný úspech. Potešiteľné je, že darí sa aj mladším členom oddielu. O svoje úspechy sa s nami podelil Jozef Meško (30).

Šach je súčasťou jeho života už od útleho detstva. „Šach ma naučil hrať dedko, keď som mal štyri roky. Jasné, že nešlo o nejaké vážne partie, ale naučil som sa tie úplné základy, figúrky, ako sa pohybujú a podobne," spomína priaznivec čierno-bielej hry. Jozef pochádza z Kuzmíc (okres Trebišov) a do Važca sa s rodinou prisťahovali, keď bol tretiakom na základnej škole. Vtedy sa skamarátil s Vilkom a Jánom Gočovcami, ktorí mu pomohli zdokonaliť sa v kráľovskej hre. Pomohli aj šachové tábory, ktoré počas prázdnin absolvoval v Čechách. Tam jeho talent ďalej brúsili tréneri z Ruska. „Mal som vtedy len 12 rokov, ale takáto intelektuálna zábava sa mi veľmi páčila. Chodil som na rôzne lokálne turnaje a postupne som sa zdokonaľoval. Počas štúdia na gymnáziu v Košiciach som sa v rokoch 1996 až 1999 trikrát stal majstrom gymnázií a stredných škôl v šachu, jeden rok som bol druhý," vyratúva J. Meško svoje prvé úspechy.

Okrem toho, že šach sa stal jeho veľkým koníčkom, určitým spôsobom ovplyvnil aj jeho ďalšie štúdiá. Samozrejme pozitívne. „Na vysokej škole som vyštudoval odbor priemyselné inžinierstvo, a myslím si, že šach mi v mnohom pomohol zvládnuť toto štúdium. Dá sa totiž porovnať s kombinatorikou, štatistikou či matematikou, takže na mnohé skúšky som sa vlastne tešil, pretože som pri nich vedel využiť aj poznatky zo šachu. A zase naopak – poznatky z týchto vied sa dajú aplikovať pri hraní šachu, najmä ak je súperom umelá inteligencia, teda počítač."

V súčasnosti sa Jozef venuje prevažne korešpondenčnému šachu. Pri ňom sa súperi nestretávajú pri šachovnici osobne ako v praktickom šachu, ale merajú si sily na diaľku - kedysi prostredníctvom korešpondenčných lístkov, na ktoré napísali svoj ťah a poslali ho súperovi. Dnes sa využíva internet. Princíp však zostáva. „Pri korešpondenčnom šachu má hráč 50 dní na desať ťahov. Vyhovuje mi to jednak časovo, pretože mám aj pracovné povinnosti a tiež si myslím, že korešpondenčný šach je kvalitnejší, lebo hráč má dostatok času a svoj ťah si môže dôkladne premyslieť. Dôležitá je aj psychická príprava, preto nesedím stále len pri šachu, ale chodievam si aj zabehať. Veď šach neutečie a treba si okysličiť mozog, aby som sa mohol správne rozhodnúť," vysvetlil J. Meško.

Vo Važci má korešpondenčný šach výbornú históriu. Ján Goč tu kedysi viedol detský šachový krúžok, ktorý získal dvakrát ako jediné družstvo zo Slovenska titul Majster Československa. Jozef Meško úspešne pokračuje v zbieraní úspechov.

V roku 2007 na 43. Majstrovstvách Slovenska vo štvrťfinále porazil všetkých súperov. V roku 2009 skončil na európskom šampionáte Master Class 003 druhý a na 8. Majstrovstvách Slovenska družstiev so svojim tímom prvý v semifinále, pričom svojich dvoch tímových kolegov navyše tromfol najvyšším počtom bodov. Aktuálne je zatiaľ na druhej pozícii na 21. Majstrovstvách Slovenska v semifinále. V praktickom šachu sa stal tohto roku Majstrom Liptova na turnaji Liptovské Sliače Open 2010. V sezóne 2007/2008 získal v oblastnej lige v praktickom šachu za Važec 7,5 bodu z možných 8 (7 výhier, 1 remíza). V slovenskom rebríčku registrovaných hráčov korešpondenčného šachu je na 44. mieste (SR má 946 registrovaných členov).

Za jeden z najväčších úspechov Jozef považuje účasť na 18. Olympiáde v korešpondenčnom šachu, kde ho nominovali spolu s ďalšími piatimi Slovákmi spomedzi stoviek registrovaných hráčov a má šancu zmerať si sily so špičkovými šachistami z Ruska, Španielska, Rakúska, Lotyšska, Austrálie, Írska, Nórska a Nikaragui. Z doterajších štyroch partií, ktoré už odohral, si na svoje konto pripísal jednu výhru a tri remízy. Štyri partie ho ešte čakajú a momentálne je na 4. mieste.

„Keď som sa dozvedel, že ma nominovali, tak som sa, samozrejme, veľmi tešil. Je tam veľmi silná konkurencia a mne sa zatiaľ darí dobre. Šach je spôsob, ako zdolávať logický problém a z každej partie si niečo odnesiem. Nie je to len o vedomostiach, ale aj psychológii, koncentrácii, príprave na súpera naštudovaním si jeho spôsobu hry. Aj keď to nerobím pre nejaké tituly, ale preto, že ma to baví, každý dobrý výsledok ma poteší a prehru znášam ťažko," prezradil Jozef Meško. **(mm)**

Denisa sníva o muzikálovej kariére

K tancu sa dostala v podstate náhodou - aby si mala kde vybiť energiu, ktorej už ako dieťa mala požehnane, prihlásili ju rodičia na radu tetinej susedky a zároveň tanečnej trénerky do tanečného klubu JESSY Vavrišovo. A tak sa stalo, že kým bežne deti začínajú v siedmich rokoch so školskou dochádzkou, ona začala okrem prváckych lavíc „drať“ aj prvé tanečné cvičky.

„Keď som šla zo školy, starká ma čakala na moste, odprevadila ma na vlak, ja som jej dala školskú tašku a ona mne vrecúško s úborom a šla som do Hrádku na tréning,“ spomína dnes už 17-ročná mladá dáma s dušou tanečnice, Deniska Šeďová.

Krátko po zvládnutí prvých tanečných krokov sa začali objavovať úspechy. Prvý rok svojej tanečnej kariéry zavŕšila titulom majsterka Slovenska spolu s ďalšími 23 dievčatami v kategórii formácia. Druhý rok bol bohatý na dvojky: tancovala duo a skončila druhá na majstrovstvách Slovenska (na majstrovstvách sveta deviata). Ako pribúdali skúsenosti, pribúdali aj tituly: rok 2002 – tretie miesto na majstrovstvách sveta s formáciou, rok 2003 – tretie miesto na majstrovstvách sveta s duom, rok 2004 – druhé miesto na svetovom pohári so skupinou, rok 2006 tretie miesto na majstrovstvách sveta v sólovej disciplíne. Tohto roku na majstrovstvách Slovenska suverénne zvíťazila v ženskej kategórii sólo tancov.

● *Denisa (uprostred) s „kolegyňami“ z TK JESSY v choreografii „Kabaret“.*

Podľa všetkých týchto úspechov by sa mohlo zdať, že je to jednoduché. Ale pravda je niekde inde. Scénický tanec (alebo ak chcete tanečná pantomíma, či dance show), ktorému sa Deniska venuje, je totiž športom i umením, náročný na kroky a najmä na výraz. V klube JESSY si prešla od baletnej prípravy cez ľudové tance, tance iných národov až po modernu. Musela zvládnuť mnoho štýlov aj techník. A popritom ešte vyjadriť tancom príbeh a emócie. Akékoľvek. Choreografie boli rôzne. Detsky veselý cirkusant, krtko či korytnačka, vážnejšie violončelo, dirigent, Dr. Jekyll Mr. Hyde, romantický Rómeo, či tragická Bátoryčka.

„Dokážem sa vcítiť do akejkoľvek choreografie, podľa mňa sa dá zahrať všetko. Je to zaujímavé neustále sa pretvárať. Už som bola zviera, chlap, žena, šašo. Myslím si, že práve interpretácia je moja silná stránka, moja zbraň. Sú tanečníci, ktorí vedia dokonale premyslieť pohyb, ja vsádzam na city a výraz. Keď som bola menšia, mala som rada veselé choreografie, teraz – keď už som aj staršia, aj mám viac tanečných skúseností – mám radšej dramatické „ciťáky“. Mám rada príbeh v hudbe, preto ma napríklad nebaví hip-hop, lebo mi pripadá stále rovnaký, čo je pre mňa nezaujímavé,“ popisuje Deniska.

Aj keď život podriadený tancu nie je vždy jednoduchý, Denisa sa ho nemieni vzdať. Stále zostáva verná kolotoču školských povinností

● *Čo choreografia, to iný kostým: Deniska (vľavo) ako Držgroš.*

na gymnáziu i tréningom, ktoré v čase „tanečnej sezóny“ absolvuje sedemkrát do týždňa, niekedy aj sedem hodín denne. Spriada si sny o štúdiu tanca na Janáčkovej akadémii múzických umení v Brne a o účinkovaní v muzikáloch. Ani ju veľmi neprekvapí otázka, čo všetko pre to už musela obetovať. Tvrdí, že aj keď jej možno unikli niektoré „obyčajné“ veci, tanec jej to nejakým spôsobom vždy vráti. „Napríklad životospráva nie je tvrdá, kľudne si dám aj slaninu... (smiech). Možno som nemohla ísť večer von, skákať gumu, pozrieť si telku, stratila som tu kamarátky, lebo som bola mimo obce. Sú chvíle, keď už mám toho veľa, som unavená, aj si poplačem, ale potom prídu majstrovstvá, úžasné zážitky a tie by som už nevymenila. Moji rodičia ma tiež podporujú a vždy ma potešia nejakým drobným darčekom, aj keď to, samozrejme, nerobím pre tie darčeky. Už to bude dvanásty rok, čo tancujem, sme v klube úžasný kolektív, veľa cestujeme. Ak vyhrám nejakú súťaž, je to neskutočne krásny pocit. Od prehier sa zase odrážam, motivujem sa a poviem si, že budúci rok mám na čom „šlapať“. Mám rada publikum, potlesk, tancujem predsa pre ľudí, aj keď trému mám vždy. Dobre zatancovať nie je jednoduché. Má to tak vyzerať, ale je to drina, ktorú by však divák nemal pocítiť,“ dodáva tanečníčka. A podľa výrazu jej tváre a energie, ktorá z nej priam srší, vidieť, že každé slovíčko myslí úprimne a vážne. Tak ako svoj život s tancom. **(mm)**

VAŽECKÉ NOVINY - spravodaj obce Važec • štvrťročník • september 2010 • **Vydáva a rozširuje:** Obecný úrad, Na Harte 19, 032 61 Važec • **Šéfredaktorka:** Mgr. Michaela Matejková • **Redakčná rada:** Adriana Ilavská, Mgr. Jana Lištiaková, Jana Pastuchová • Reg. číslo: EV2897/09 • **Pre-Press:** Mgr. A. Vízner, Podtatranské noviny, Popradské nábrežie 17, 058 01 Poprad • **Tlač:** Tlačiareň Kežmarok, Priekopa, 060 01 Kežmarok.

KANDIDÁTI NA STAROSTU A POSLANCOV OcZ V KOMUNÁLNYCH VOĽBÁCH 2010

PRÍLOHA VAŽECKÝCH NOVÍN

Kandidáti na STAROSTU obce

Jaroslav BEDNÁR, (61 r.)
SNS

• *SPŠ chemická SVIT*
• *VŠ - Inštitút verejnej správy so zameraním na samosprávu Bratislava*
• *Podnikateľ*

- využívanie eurofondov – SR má možnosť čerpať štrukturálne fondy do konca roka 2013, toto obdobie je rozhodujúce pre ekonomický rast obce
- znova prešetrenie všetkých káuz, aj tie, ktoré nie sú verejnosti známe, ale najmä krádeže Hálových obrazov
- rozvoj sociálnej oblasti, športu (vybudovanie športovísk pre mládež) a pokračovať v trendoch v kultúre

(kandiduje aj na post poslanca)

Ing. Milan LIŠTIAK, (42 r.)
nezávislý kandidát

• *Žilinská univerzita – fakulta prevádzky a ekonomiky*
• *Riaditeľ Daňového úradu Svit*

- dbať na to, aby obec nestála len na výkonoch jednotlivca, ale vytvoriť tím ľudí schopných organizovať a rozvíjať chod obce s cieľom napojenia na efektívne využívanie zdrojov z európskych fondov
- zriadiť centrum voľného času so zameraním na deti a mládež, rozvíjať športové aktivity a podporovať rozvoj cestového ruchu
- vyriešiť poriadok a bezpečnosť v obci (obecná polícia)

Ing. Milan PAFKO, (51 r.)
nezávislý kandidát

• *Vysoká škola ekonomická Bratislava – ekonomické informácie a kontrola*
• *Štátny zamestnanec*

- dokončenie a využívanie priestorov v základnej škole a riešenie budúcnosti objektu bývalej materskej školy
- prioritne doriešiť realizáciu miestnej komunikácie Pastierske, na ktorú už boli vynaložené financie na vypracovanie geometrického plánu a projektovej dokumentácie
- okamžite po realizácii projektu kanalizácie začať s obnovou a rekonštrukciou miestnych komunikácií vrátane dopravného značenia

Rastislav PROFANT, (49 r.)
SMER-SD

• *Stredná priemyselná škola elektrotechnická Liptovský Hrádok*
• *Starosta*

- úspešne ukončiť rozpracované projekty (výstavba požiarnej zbrojnice, dostavba základnej školy, spracovanie ROEP) a pokračovať v čerpaní fondov v závislosti na rozpočte obce s prioritou na zdravotné stredisko v centre obce a športové ihrisko.
- po skončení kanalizácie klásť dôraz na rozvoj infraštruktúry v obci (cesty, chodníky, dopravné a turistické značenie)
- vytvárať priaznivé podmienky pre investorov a tým zlepšiť zamestnanosť našich občanov ponukou práce priamo v obci

Daniel ŠEĎO, (53 r.)
ĽS-HZDS

• *SOŠ drevárska Sp. Nová Ves, SOŠ lesnícka L. Hrádok, Doplnkové pedagogické štúdiumy – Univerzita Mateja Bela B. Bystrica*
• *Hlavný majster odborného výcviku*

- vyriešiť systém sociálnych služieb a zdravotníckych služieb v obci
- ekológia a ochrana prírody – vybudovanie skládky sutín, kompostárne, staničky separovaného odpadu, ozelenenie obce
- komplexné riešenie rómskej problematiky

(kandiduje aj na post poslanca)

Kandidáti na POSLANCOV OcZ

Ing. Zdeno BARÁNI, PhD., (37 r.)
nezávislý kandidát

• *Vojenská akadémia SNP v Liptovskom Mikuláši*
• *PhD. - Akadémia ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika*
• *Učiteľ*

- sfunkčnenie ihriska na Športovej ulici
- dozeranie na spravodlivé rozdeľovanie financií
- rekonštrukcia ciest

Ing. Martina BREZINOVÁ, (30 r.)
SMER-SD

• *Ekonomická univerzita Bratislava – účtovníctvo, audítorstvo*
• *Daňová poradkyňa*

- hospodárne nakladanie s financiami a majetkom obce a ich efektívne využívanie
- intenzívna komunikácia s občanmi, otvorenosť voči ich požiadavkám
- komunikácia a spolupráca so všetkými organizáciami pôsobiacimi na území obce s cieľom budovania hodnôt pre občanov i pre budúce generácie

Iveta ILAVSKÁ, (46 r.)
SMER-SD

• *Stredná hotelová škola Kežmarok*
• *Ekonómka úseku POV*

- obnovenie futbalového športového klubu
- uchovávanie folklóru
- podpora mládeže pri rozvoji talentu

Rastislav ILAVSKÝ, (38 r.)
nezávislý kandidát

• *Stredná priemyselná škola stavebná Košice*
• *Živnostník*

- komplexne riešiť zanedbaný a neupravený vzhľad obce (separovaný zber, dopravné značenie, zabrániť voľnému pohybu psov, zákaz požívania alkoholu na verejných priestranstvách, úprava trhoviska)
- prehodnotenie nájomných zmlúv na obecné priestory (lekári, obchodné prevádzky)
- riešiť prezamestnanosť na obecnom úrade
- riešenie rómskej problematiky

Peter JACKO, (31 r.)
SDĽ

• *Stredná priemyselná škola elektrotechnická Liptovský Hrádok*
• *Živnostník*
- oživenie športových tradícií v obci, vytvorenie športovísk pre všetky vekové kategórie, podpora detských talentov
- udržať a prilákať do obce mladé rodiny vytvorením vhodných podmienok súvisiacich s bývaním, vzdelávaním a rozvojom služieb
- vzbudiť u občanov záujem o dianie v obci a tým aktívne napomáhať pri riešení bežných problémov v obci

Ján JURČO, (27 r.)
SMER-SD

• *Stredná priemyselná škola stavebná a geodetická Košice*
• *Geodet*
- úprava a skrášlenie obce v prospech turistického ruchu
- zintenzívnenie spolupráce s urbárom a poľnohospodárskym družstvom

Anna LUČANSKÁ, (52 r.)
SMER-SD

• *Stredná škola spoločného stravovania, Námestovo*
• *Administratívna pracovníčka*
- zapojiť do vecí verejných čo najviac občanov (dospelých, mládež, deti), zaujímať sa o ich bežné problémy, venovať zvýšenú pozornosť občanom, ktorí sa ocitnú na pokraji životného minima (dôchodcom, osamelým občanom)
- vytvárať podmienky na organizovanie kultúrneho a športového života v obci, zachovať a ďalej rozvíjať obecné tradície
- pripravovať projekty pre rozvoj obce a cestovného ruchu

Ing. Jozef MEŠKO, (29 r.)
SNS

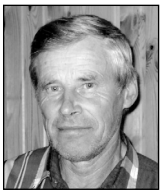
• *Technická univerzita Košice - Fakulta elektrotechniky a informatiky*
• *Priemyselný inžinier*
- podpora športu a telovýchovy - hlavne mládeže (vybudovanie otvoreného klziska)
- obnoviť činnosť obecných prevádzok
- rozvoj turizmu, hotelierstva, gastronómie a lepšej propagácie miestnych atrakcií v obci (využitie moderných informačných technológií, agroturizmus a podstatné zlepšenie infraštruktúry obce)

Ing. Zdenko PROFANT, (25 r.)
SMER-SD

• *Slovenská poľnohospodárska univerzita Nitra – krajinné inžinierstvo*
• *Živnostník*
- maximalizácia vstupu finančných prostriedkov do obce z externých zdrojov (dotácie, podpora VÚC, eurofondy)
- vytvorenie podmienok pre výstavbu rodinných domov a tým udržanie a pritiahnutie mladých rodín do obce

Ján RYSUĽA, (63 r.)
SMER-SD

• *SOU elektrotechnické Ružomberok*
• *Dôchodca*
- úspešne dokončiť miestnu komunikáciu Pastierske
- spolupracovať pri hľadaní využitia pre evanjelické budovy bývalej školy
- vybudovanie osvetlenia na cintoríne

Peter RYSUĽA, (36 r.)
ĽS-HZDS

• *Stredná priemyselná škola elektrotechnická LH*
• *Elektromontér špeciálnych zariadení*
- skvalitniť a spríjemniť život v obci pre občana i turistu
- zapájať mládež do diania v obci
- naplno využiť možnosť získať finančné prostriedky z VÚC a eurofondov

Eva RYSUĽOVÁ, (58 r.)
SMER-SD

• *Stredná ekonomická škola Poprad*
• *Personálna pracovníčka*
- cesta na Pastierskych (pomoc pri vybavovaní podkladov potrebných k majetko-právnemu vysporiadaniu)
- legalizácia chatovej oblasti Pod kopou

Darina STANČEKOVÁ, (50 r.)
ĽS-HZDS

• *SOU TESLA Liptovský Hrádok*

• *Predavačka*
- skvalitniť školstvo a zdravotníctvo v obci
- zabezpečiť dodržiavanie poriadku v celej dedine (riešiť čierne skládky, rozbité cesty)

Katarína ŠEĎOVÁ, (26 r.)
SMER-SD

• *Obchodná akadémia L. Mikuláš*
• *Sociálna poisťovňa – referentka*
- zlepšenie životného prostredia v obci - úprava verejnej zelene nie len na námestí, upravenie plôch, kde sa nachádzajú kontajnery na zber separovaného odpadu
- zviditeľnenie obce, rozvoj cestovného ruchu, športu (multifunkčné ihrisko)
- reorganizácia pracovných miest na OcÚ

Viera ŠEĎOVÁ, (40 r.)
SMER-SD

• *Stredná priemyselná škola odevná Trenčín*
• *Študentka Žilinskej univerzity, katedra pedagogiky*
• *Robotníčka*
- dobudovať kanalizáciu a vypracovať a realizovať Plán rekonštrukcií obecných komunikácií podľa objektívnych kritérií s cieľom získať dotačné zdroje
- v maximálnej miere sa venovať vzdelávacím procesom a predškolskej príprave rómskych detí
- vytvárať pracovné príležitosti pre dlhodobo nezamestnaných
- pomôcť zriadiť hospic pre ležiacich a ťažšie mobilných pacientov a denný stacionár pre dlhodobo chorých ľudí s využitím priestorov bývalej materskej škôlky za pomoci Červeného kríža

Mgr. Jana ŠULEKOVÁ, (38 r.)
SNS

• *Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity*
• *Učiteľka ZŠ*
- podpora rozvoja športu, kultúry, cestového ruchu a služieb
- venovať dostatočnú pozornosť žiadostiam, návrhom a podnetom od občanov
- podporovať uvážené nakladanie s obecným majetkom a dodržiavanie zásad bezpečnosti a poriadku v obci